

Bardu kommune

Økonomiplan 2015 - 2018 Årsbudsjett 2015

Rådmannens forslag 17.november 2014

Innhold

1	Forord	3
2	Kort sammendrag	6
3	Kommunens planverk	6
3.1	Kommuneplanens langsiktige del	6
3.2	Målformulering for økonomiplanperioden	7
3.3	Helse, miljø og sikkerhet	7
3.4	Arbeidsgiverpolitikk	8
3.5	Årets budsjett- og økonomiplanprosess	9
4	Kommunens rammebetingelser	11
4.1	Befolkningsutvikling	12
4.1.1	Befolkningspyramide	13
4.1.2	Forventet befolkningsutvikling	14
4.2	Frie inntekter	15
4.2.1	Skatt og rammetilskudd	16
4.2.2	Konsesjonsavgift	17
4.2.3	Eiendomsskatt	17
4.2.4	Konsesjonskraftinntekter	18
4.2.5	Momskompensasjon	18
4.2.6	Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter	18
4.3	Lønns- og prisvekst, pensjonsutgifter og premieavvik, arbeidsgiveravgift	19
4.3.1	Lønns- og prisvekst	19
4.3.2	Pensjonsutgifter og premieavvik	19
4.3.3	Arbeidsgiveravgift	20
4.4	Finansforvaltning	20
4.4.1	Likviditet	20
4.4.2	Renter og avdrag	20
4.4.3	Forvaltning av finansreglementet	21
5	Investeringer	21
6	Drift	26
6.1	Konsekvensjustert budsjett	26
6.1.1	Tabell 1B før tiltak	27
6.2	Tiltak for å få balanse mellom inntekter og utgifter	30
7	Økonomiplan 2015-2018 - Rådmannens innstilling	37

1 Forord

Budsjett for 2015 og økonomiplan for perioden 2015 - 2018 legges med dette fram i henhold til kravene i kommunelovens § 45 og § 46 om at kommunestyret innen årets utgang skal vedta et budsjett for det kommende kalenderåret, samt at det skal være realistiske vurderte inntekter og utgifter. De viktigste rammene for kommunens budsjett legges gjennom statsbudsjettet. Dette i tillegg til tidligere lokale prioriteringer innen kommunens ansvarsområder.

Bardu kommune har over mange år hatt et høyt aktivitetsnivå og romslige rammer. Dette har preget kommunen som organisasjon og bardusamfunnet. I dag er Bardu kommune inne i den samme økonomiske situasjon som kommunene for øvrig. Det er nå helt nødvendig å iverksette varige tiltak for å sikre nødvendig handlingsrom framover. I Fylkesmannens "Kommunebilde for Troms i 2013" er det gitt en redegjørelse for den økonomiske situasjonen for kommunene i Troms. For Bardu står følgende:

"Bardu kommune har i mange år hatt et aktivitetsnivå i driften som har vært for høyt i forhold til de løpende inntektene til kommunen, og kommunen holdt i mange år oppe regnskapsresultatene ved bruk av oppsparte midler/disposisjonsfond. Kommunen har de siste par årene satt i verk tiltak for å skape en bedre driftsbalanse, noe som ser ut til ha hatt effekt. Netto driftsresultat i 2013 endte imidlertid på kun 1,0 %, en nedgang fra 2012 da resultatet ble 4,4 %. Disposisjonsfondet økte dog fra 4,5 % til 5,0 %. Kommunens lånegjeld har økt de siste årene, og er pr. 2013 på 81,7 %, opp 3,2 prosentpoeng fra året før. Lånegjelden er med dette noe over landsgjennomsnittet, men under gjennomsnittet i Troms. Fortsatt fokus på varig tilpasning mellom utgifter og inntekter er viktig for Bardu kommune."

Etter flere år med prosesser knyttet til nedjustering av aktivitetsnivået er det nå fortsatt helt nødvendig med tydelige prioriteringer mellom hvilke oppgaver kommunen skal holde på med og hvilke oppgaver som man ikke skal holde på med. Gjennom flere år med reell nedstyring gir nye økte behov, uten økte inntekter, ytterligere nedstyringsbehov. Rådmannen er bekymret over slitasjen i organisasjonen knyttet til budsjettarbeid og prosessene rundt dette. For å komme oss på et nivå hvor man "varig har tilpasning mellom utgifter og inntekter" må det gjøres varige tiltak. Tiltak som har varig verdi. Tiltak som bare gjelder for ett år kommer tilbake i neste års budsjettprosess. Og på nytt utfordres organisasjonen til å finne nye tiltak. Dette gir etter hvert en for stor slitasje i organisasjonen.

Det må nå gjøres vurderinger i hvilken grad kommunen kan yte tjenester som ikke er lovpålagte. Dette på bakgrunn av at inntektssystemet ikke tar høyde for kommunens utgifter til tjenester som ikke direkte er kommunale oppgaver. Dersom kommunen selv velger å yte tjenester til befolkningen ut over "skal"-oppgaver må kommunen selv prioritere dette på bekostning av andre områder.

Rådmannen velger å ta utgangspunkt i lovpålagte oppgaver. Utfordringen er likevel at Bardu kommune har redusert sine aktiviteter så mye at det heller ikke vil være mulig å unngå tiltak som også reduserer kapasiteten innen lovpålagte tjenester.

Inntektsreduksjoner på over 23 mill er handtert siste årene. Samtidig har kommunen økning tjenesteomfang, spesielt i antall ressurskrevende tjenester. Videre, som andre kommuner, hatt en stor økning i pensjonskostnadene. Rådmannen har de siste år redegjort for kommunens økonomiske utfordringer. Tiltak for å få balanse mellom inntekter og utgifter må bety en reduksjon i årsverk og areal.

Rådmannen har på et overordnet nivå drøftet føringer i budsjettarbeidet og lagt følgende rammer:

- Strukturelle endringer må gjennomføres
- Lovpålagte oppgaver og ikke-lovpålagte oppgaver
- "Ostehøvel" er ikke et tiltak
- Avslutte kommunale tilbud
- Økt samarbeid med frivillig sektor

Kommuneplanens samfunnsdel 2013-2025 er utgangspunkt for de strategiske valg rådmannen velger å legge fram til politisk nivå ifm behandling av budsjett og økonomiplan. I innledningen til planen står:

"Kommuneplanen skal behandle kommunens langsiktige utfordringer, visjon, mål og strategier over en 12-årsperiode, men avgrenset til 4-årsperioder som følger kommunestyreperiodene. Kommuneplanens samfunnsdel blir således et overordnet styringsdokument som skal legges til grunn for all planlegging og utvikling i kommunen".

Kommuneplanen skal dermed legges til grunn ifm budsjett- og økonomiplan. Rådmannen utfordrer kommunestyret til å gjøre strategiske valg for budsjett- og økonomiplanperioden med bakgrunn i kommuneplanens prioriteringer slik at man har et langsiktig perspektiv på det arbeidet som må igangsettes.

Budsjettforslaget for 2015 er en konsekvensjustering av budsjett for 2014. Det er ikke tatt høyde for noen nye tiltak bortsett fra lovpålagte tjenester. Total ubalanse er på 21,6 mill for 2015. Rådmannen legger i sin innstilling opp til tiltak som reduserer oppgaver og årsverk samt reduksjon i areal. Dette vil gi tilpasninger av tjenestetilbudet, og er nødvendig for å bringe balanse i inntekter og utgifter.

I konsekvensjustert budsjett er hele årets positive premieavvik på 7,9 mill avsatt til fond. Dette er gjort for å synliggjøre den faktiske ubalanse i kommunens økonomi. Uten fondsavsetningen er budsjettutfordringen 13,7 mill.

Der er ikke lagt inn nye tiltak, som det er forventning om fra staten, om styrking av helsesøstertjenesten eller rus og psykisk helse. Dette pga at statsbudsjettets effekt for Bardu ikke dekker kommunens påløpte utgifter til lønn, prisjusteringer, pensjon mv.

Videre gjør den store lånegjelden Bardu kommune sårbar ift renteendringer.

Foreløpig ser prognosene for rentene ut til å være positive, men en endring vil ha store konsekvenser for Bardu. Dilemmaet er at skal vi oppnå foreslåtte tiltak må det investeres.

Rådmannen registrerer at kommunestruktur er ett av den nye regjeringens fokusområder. Arbeidet med kommunereformen er startet opp og kommunestyret har vedtatt oppstart og utredning.

Bardu kommune har hatt en markant befolkningsøkning i aldersgruppen 20-24 år, samtidig har vi hatt en reduksjon i aldersgruppen 0-5 år og over 80 år. Effekten av det økte folketallet blir merkbart redusert pga mindre kostnadskrevende befolkningssammensetning (utgiftsutjevning mellom kommunene).

Rådmannen legger i kommende periode opp til investeringer som er nødvendige for å kunne gjennomføre forventede effekter av tiltak lagt inn i drift. Låneporteføljen er stor og det kan ikke legges opp til flere store investeringer framover. En prosent økning i rentekostnadene utgjør ca kr 3 mill pr år. Videre anbefaler rådmannen en økning i promillesatsen ved utskriving av eiendomsskatt. Samtidig viser gjennomgang av selvkostområdet at avgiftene på dette området kan reduseres/unngås prisjustert.

Rådmannen legger med dette fram et budsjettdokument med utredede tiltak og konsekvensvurderinger for å oppnå balanse. Rådmannen håper at dette skal danne et godt grunnlag for den videre budsjettbehandlingen i formannskap og kommunestyre.

Bardu 17.11.14

Hege Walør Fagertun
Rådmann

2 Kort sammendrag

Skatt og rammetilskudd (frie inntekter) er budsjettert med 218,3 mill kr i år 2015. Det er ikke budsjettert inn noen "buffer" hvis skatteinntekten på landsbasis blir dårligere enn forutsatt i statsbudsjettet.

Forventet akkumulert "positiv" premieavvik per 1.1.2015 er 24,4 millioner. I år 2015 vil det akkumulerte "positive" premieavviket øke med nye 4,4 millioner til 28,8 millioner. En betydelig likviditetsmessig utfordring.

Konsesjonskraften er foreløpig ikke solgt for år 2015.

Konsekvensjusteringen viser en budsjettutfordring for 2015 på 21,6 mill. Endringene framgår av tabell Hovedmomenter konsekvensjustering fra år 2014 til år 2015.

De foreslåtte tiltakene fra rådmann medfører kraftige reduksjoner/økte inntekter på flere områder. Rådmannen har imidlertid tatt utgangspunkt i kommuneplanens prioriteringer og lagt strategier for hvilke tiltak som foreslås.

Det er lagt opp til videreføring av fjorårets investeringsplan jfr ny barnehage, vedtak om oppstart planlegging av Framtidstunet inkl Setermoen skole, start på handtering av vedlikeholdsetterlep og HMS-tiltak. Kommunens lånebelastning er svært stor, men det er helt nødvendig å gjøre investeringer dersom tiltak for framtidig innsparing skal være realistisk.

3 Kommunens planverk

3.1 *Kommuneplanens langsiktige del*

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i november 2012. Dette planverket skal danne grunnlag for all annen langsiktig planlegging i kommunen. Rådmannen har den nye kommuneplanen som utgangspunkt i arbeidet med budsjett- og økonomiplan for 2015-2018.

Kommuneplanens visjon:

"Trygghet og kvalitet i friske omgivelser"

3.2 Målformulering for økonomiplanperioden.

Ut fra de økonomiske utfordringer Bardu kommune har med å tilpasse utgiftene til inntektene, både på kort og lang sikt, foreslår Rådmannen følgende målformulering/hovedfokus for økonomiplanperioden 2015-18:

Det skal oppnås reel balanse mellom inntekter og utgifter i kommunens driftsbudsjett. Dette skal danne grunnlag for god langsiktig økonomistyring. Tjenesteproduksjonen skal opprettholdes med forsvarlig og tilfredsstillende omfang og kvalitet.

Hovedoppgaven for det politiske nivå vil være prioritering av tjenestetilbudet innenfor de tilgjengelige økonomiske rammer.

Hovedfokus for administrasjonen og enhetene vil være å legge til rette for de politiske avveininger, og utrede konsekvenser av tiltakene for å rette opp budsjettbalansen.

3.3 Helse, miljø og sikkerhet

Rådmannen har fokus på å redusere sykefraværet i Bardu kommune, sykefraværet i perioden 2010 og frem til 30.08.2014 er som vist i tabellen under.

År	Legemeldt	Egenmeldt	Totalt
2010	7,1 %	0,6 %	7,7 %
2011	6,9 %	0,7 %	7,6 %
2012	8,8 %	1,1 %	9,9 %
2013	8,4 %	1,2 %	9,6 %
2014 pr 30.08.	6,5%	Slått sammen med legemeldt	6,5 %

Arbeidet med sykefraværet krever konstant fokus på den enkelte ansatte, og stiller store krav til muligheter til tilrettelegging og oppfølging i avdelingene.

Det har vært gjennomført et prosjekt i pleie og omsorg som har gitt gode resultater. Her har nærhetsarbeidet vært prioritert, i tillegg til et nært samarbeid med legene i kommunen.

Det har i inneværende år har det vært gjennomført flere møter med lederne i både de avdelingene som har hatt størst sykefravær, men også med de andre avdelingsledere. I disse møtene har det vært vektlagt erfaringsdeling og presentasjon av faktorer som påvirker sykefraværet i positiv forstand. Vi har investert i en digital sykefraværsmul som gjør oppfølginga av den enkelte sykemeldte enklere.

I arbeidet legger vi nå stor vekt på viktigheten av fokus på økt nærvær, og på hvordan vi best kan møte den enkelte arbeidstaker. Vi har startet et kompetansehevingsprosjekt for avdelingsledere som skal gjøre dem tryggere i jobben, noe som vi tror også vil gjøre det lettere for dem å følge opp den enkelte ansatte.

Det er dessuten iverksatt vikarordning for barnehagene i Bardu. Dette har bidratt til større stabilitet i barnehagene. Noen av konsekvensene er at de vikarene som kommer inn i barnehagene for å dekke kortidsfraværet, er personer som kjenner

barnehagene, kjenner ungene, kjenner rutinene, og som kan gå direkte inn i oppgavene. Det har ført til både lavere sykefravær, økt trivsel og bedre kvalitet på tilbudet.

Det er høsten 2014 iverksatt vikarpool i pleie og omsorg. Erfaringen herfra vil bli presentert etter hvert.

Avdelingslederne og enhetslederne gjør en formidabel jobb ute i de enkelte avdelingene. Det er et mangfold av gode ideer og tiltak som nå viser at det har stor effekt. Fra 01.01.2015 trer ny ordning når det gjelder antall verneområder og verneombud.

Det er nå implementert internkontroll i form av kvalitetssystem (KF Kvalitet). Her er det systemer som innebærer elektronisk håndbok for HMS arbeidet i Bardu kommune, effektiv avviksbehandling med gode rapporter og statistikker, modul for dynamisk risikostyring knyttet til kommunens kvalitetsmål, samt årshjul som vil gi bedre oversikt over kommunens sentrale aktiviteter.

Rådmannen ønsker fortsatt at det skal holdes et høyt fokus på sykefravær, og at det i tillegg er det viktig å ha fokus på nærvær hos de som aldri har sykefravær og som bidrar til å opprettholde den daglige driften.

Rådmannen mener at følgende må ha fokus for å nå denne målsettingen;

- Opplæring av ledere og verneombud
- Implementering av system for oppfølging av sykemeldte (HRessurs)
- Implementering av kvalitetssystem (KF Kvalitet)
- Økt fokus på forebyggende arbeid, f. eks i samarbeid med Frisklivssentralen.
- Sykefraværet skal fortsatt være fokus i ulike møtearena.
- Utvikle vårt tette samarbeid med NAV, legetjenesten og våre pensjonsselskap videre
- Videreføre de gode erfaringene fra sykefraværprosjektet i pleie og omsorg og vikarordningen i barnehagene.

3.4 Arbeidsgiverpolitikk

Bardu kommunes arbeidsgiverpolitiske plattform sier at arbeidsgiverpolitikken har som mål å forvalte kommunens menneskelige ressurser slik at vi kan løse eksisterende, nye og endrede oppgaver til best mulig kvalitet innenfor vedtatte rammer, og samtidig skape trygge arbeidsplasser i et godt arbeidsmiljø. Det kan være krevende å, på den ene siden sikre trygge og forutsigbare arbeidsforhold, samtidig som vi stadig er i nedstyringsprosess. I en slik situasjon er det viktig med åpenhet og god kommunikasjon med de ansatte.

Det er også viktig at vi har klare mål for organisasjonen på vegne av innbyggerne og de ansatte. Kommunens innbyggere og deres behov er utgangspunkt for våre tjenester og handlinger. Arbeidsgiverpolitikken skal være et virkemiddel som bidrar til god kvalitet på tjenestetilbudet. Det må derfor være stort fokus på å utvikle

arbeidsglede og stolthet over eget og andres arbeid, og over kommunen som arbeidsplass, gjennom å stimulere til samarbeid, kreativitet og nytenking.

Fokusområder i årene fremover:

- Organisasjonsutvikling generelt
- Økt effektivisering gjennom bruk av mer datateknologi og bedre rutiner/forenkling
- Redusere ufrivillig deltid
- Lærlinger for å sikre rekruttering
- Omdømmebygging

Kommunens budsjettsituasjon fremover vil gi store arbeidsgiverutfordringer. Når budsjettene og tilbudet reduseres, så vil konsekvensen være at det blir færre oppgaver som skal utføres. Det igjen fører til at færre hender trengs, og antall stillinger i den kommunale organisasjonen må reduseres. Konsekvensen av dette er overtallighet og mulige oppsigelser av ansatte.

I nedstyringsprosesser beveger vi oss innenfor et svært komplisert lov- og regelverk, og det stilles store krav til nøyaktighet i saksbehandlingen i slike saker. For å sikre dette er det vedtatt egne prosedyrer.

Det er i slike prosesser viktig å tenke langsiktighet, og ta i bruk handlingsrommet som ligger i en stor organisasjon som Bardu kommune når det gjelder å ta i bruk naturlig avgang og bevissthet rundt tilsettinger for, så langt som mulig, å unngå oppsigelser.

3.5 Årets budsjett- og økonomiplanprosess

Administrasjonen startet med sitt budsjettarbeid i september med justeringer når økonomirapport 2 var ferdig. Rådmannen har også i år tatt utgangspunkt i kommuneplanen og lagt vekt på strategiske avveininger i sitt grunnlag for budsjettet og har sammen med enhetsledere og tillitsvalgte utarbeidet konsekvensjustert budsjett. Etter orientering i formannskapet om budsjettutfordring har rådmannen tatt signaler om å hente opp utredede tiltak som tidligere ikke er vedtatt. Disse er bearbeidet og tatt inn i denne prosessen. Rådmannen vil ikke legge skjul på at det har vært en betydelig utfordring å klare å utarbeide et realistisk budsjett i balanse.

Når det gjelder tiltak for å oppnå balanse i budsjett- og økonomiplan har rådmannen utarbeidet et strategidokument som har vært styrende for det arbeidet administrasjonen har gjennomført. Oppsummert er følgende lagt til grunn:

- *Kommunestyrets vedtak om budsjett 2014 og økonomiplan*
- *KOSTRA-analyse. Ressursfordeling på de ulike tjenesteområdene sammenliknet med andre kommuner.*
- *Fylkesmannens kommunebilde og faktaark om kommuneøkonomien for Troms*
- *Kommuneplanens samfunnsdel*

På bakgrunn av de utfordringer rådmannen ser vil rådmannen anbefale prioriteringer som fortsatt vil gi en kvalitet innen de områder som kommuneplanen fokuserer på.

Strategier for harmonisering av drifta:

Organisatoriske fellestiltak

- Gjennomgang og tiltak ifm kommunens personalhandbok (spes seniortiltak) og permisjonsreglement
  - Ta bort oppgaver som ikke er lovpålagt
  - Det må igangsettes et internt prosjekt knyttet til reduksjon i bruken av overtid
  - Videre fokus på sykefraværprosjektet
  - Øke priser på kommunale tjenester der dette er mulig
1. Framtidstunet realiseres jfr tema nr 1 og med bakgrunn i kommunestyrets vedtak. Dette vil gi kommunen en solid forankring innen oppvekstområdet. Reguleringsplanarbeidet er startet opp. Og det må avsettes midler til en første fase; Utvidelse av Setermoen skole.
  2. Barnehageområdet ivaretas gjennom vedtatt utbygging av ny stor barnehage i sentrum. Dette sikrer effektiv drift (stordriftsfordeler). Reduksjon i overkapasitet.
  3. Tilrettelegge for bosetting – Befolkningsøkning i Bardu og tiltaket er utvikling av områder for boligbygging i Setermoen sentrum. Knyttet til tema 1.
  4. Ivaretagelse av tema nr 10 må ses i lys av fortsatt fokus på forebygging og rehabilitering. Aktiviteter som ikke er lovpålagte under dette tema må ivaretas gjennom samarbeid med frivillige lag og foreninger. Folkehelsekoordinator har overordnet ansvar for det lovpålagte folkehelse/rehabiliteringsarbeidet i kommunen. Fokus må vær at kommunale kroner skal ytes til aktiviteter som når flest mulig innbyggere. Gjerne også for å ivareta kultur og friluftsliv, tema nr 5.
  5. Endring i organisering av ansvar for uteanlegg idrett, park og friområder. Dette er i dag organisert i ulike enheter. Rådmannen anbefaler at det igangsettes en prosess med mål om sammenslåing av ansvarsområdene for bedre utnyttelse av personal og utstyr.
  6. Innen helseområdet må kommunen realisere organisatoriske løsninger innen ressurskrevende tjenester. Dagens løsninger kan ikke fortsette. Dette skyldes bla finansieringsordningen og økende behov for slike tjenester.
  7. Prosjekt PLO – bistand til analyse og utredning av drift i tjenesten. Tjenestens andel av de totale kommunale tjenester har økt betydelig siste 10 år. Utviklingen etter innføring av samhandlingsreformen samt ny helse og omsorgstjenestelov gjør at rådmannen ønsker å analysere effekter på drift grundigere. Eget utredningsprosjekt med ekstern bistand.
  8. Fellestjenestenes hovedoppgave er å bidra til at kommunens primæroppgaver leveres. Det er nå vedtatt innkjøp av felles økonomisystemer med

nærliggende kommuner. Dette vil gi oss muligheter til annen drift framover gjennom robuste fagmiljø og mulighet for å hente ut mindre kostnadskrevenne løsninger. Fra 2016 vil det være mulig å hente ut besparelse.

9. Bardu kommune har et utnyttet potensial i eget godkjent deponi. Gjennom vedtak om ny organisering av næringsavfall er det nå mulig å hente ut inntekter ultimo 2015.
10. Utvidelse av kommunalt samarbeid innen landbruk og skogbruk jfr tema nr 3. Det er ønskelig å utvide samarbeidet som i dag eksistere mellom Bardu og Salangen til også å gjelde Målselv. Dette for å styrke tjenestene innen skogområdet. Dette kan gjøres uten kostnadsøkning, bare økning av tilbud og tjenestenivå.
11. Kommunal bygningsmasse må reduseres. Salg av bygningsmasse.
12. Redusert antall km kommunal vei.
13. Utrening/analyse av kostnader til ansvar vei. Utviklingen av kostnader knyttet til har økt dramatisk de siste fire år. En del flere oppgaver har kommet til i samme periode (sentrum) men ikke i samme grad som kostnadsutviklingen. Det er derfor et behov for gjennomgang av området.
14. Øke inntekter "Prosjekt festekontrakter".

Rådmannen har lagt opp til en helhetlig plan, hvor drift og investeringer henger nøye sammen. I dette ligger at rådmannen ser det som helt nødvendig å planlegge tiltak som strekker seg over hele økonomiplanperioden for å nå mål som er fastsatt og samtidig sikre sunn økonomisk utvikling.

4 Kommunens rammebetingelser

1.juli 2014 (2014K2) var folketallet for Bardu 4033. Folketallet 1.juli brukes ved beregningen av rammetilskudd. Dette var en nedgang på 28 fra 1.april samme år, men økningen fra 1. juli 2013 er på 114 personer. 1.oktober var folketallet 4059. Antall innbyggere og alderssammensetning har stor betydning for kommunens inntekter, både rammetilskudd og skatteinntekter.

1922 Bardu. Folkemengde og kvartalsvise endringer fra 1. april 2012 til 1. juli 2014

Befolkningsutvikling (kvartalsvis):													
1922 Bardu	Folketalet ved inngangen av kvartalet	Fødde	Døde	Fødsels-overskot	Innvandring	Utvandring	Innflytting (innlandsk)	Utflytting (innlandsk)	Nettoflytting inkl. inn- og utvandring	Folkevekst	Folketalet ved utgangen av kvartalet		
2012K2	3887	12	6	6	14	1	41	69	-15	-9	3878		
2012K3	3878	14	7	7	24	10	143	107	50	57	3935		
2012K4	3935	11	7	4	21	7	43	58	-1	-2	3933		
2013K1	3933	13	9	4	30	1	47	56	20	24	3957		
2013K2	3957	11	9	2	8	4	38	82	-40	-38	3919		
2013K3	3919	20	9	11	25	1	143	121	46	57	3976		
2013K4	3976	10	9	1	25	7	41	50	9	9	3985		
2014K1	3985	10	7	3	28	2	104	57	73	76	4061		
2014K2	4061	8	9	-1	11	8	40	70	-27	-28	4033		

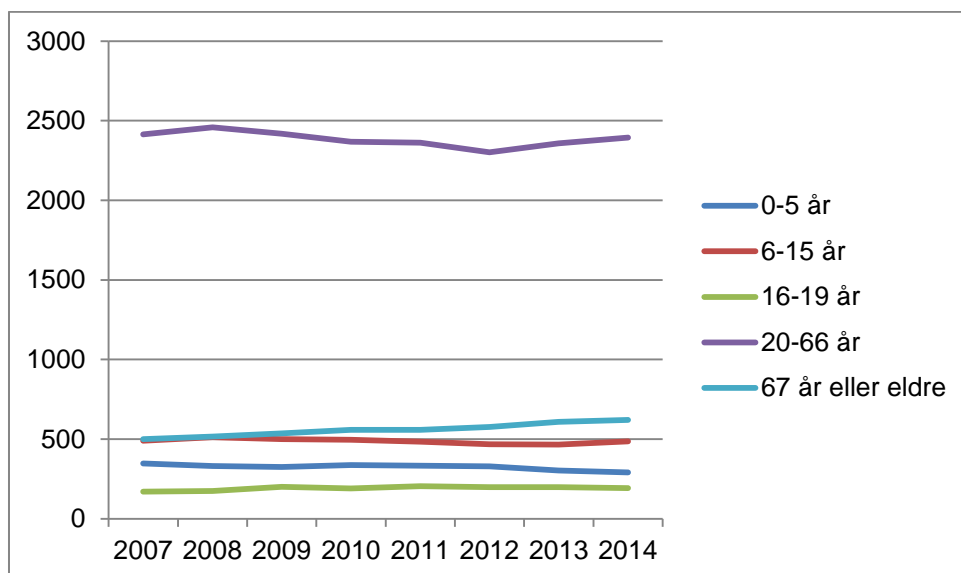
Tallene for 2012K4 er rettet 21.2.2013 kl 13.

For første, andre og tredje kvartal er folketilveksten summen av fødselsoverskuddet og nettoinnvandringen.

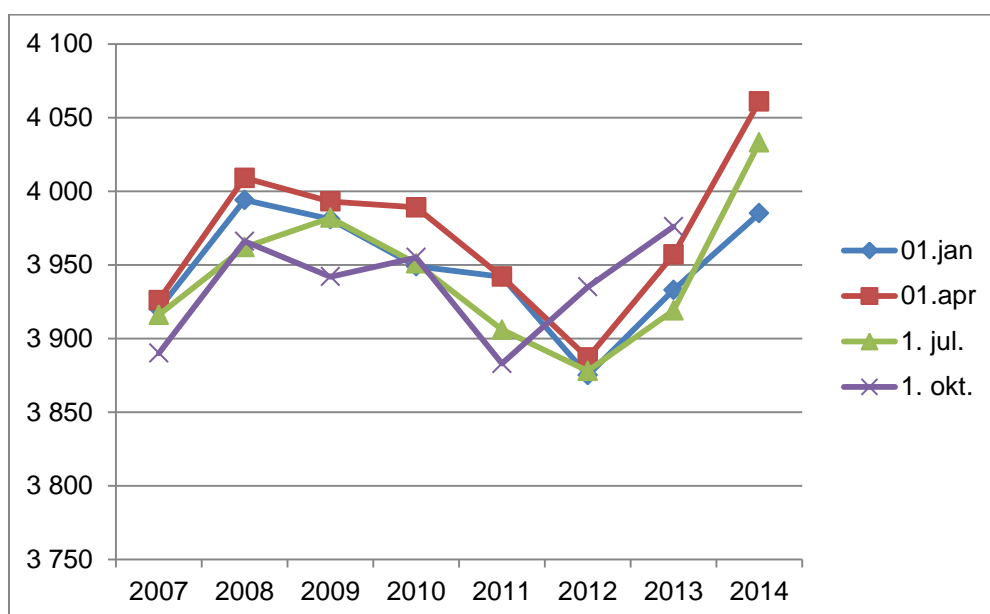
For 4. kvartal er folketilveksten regnet som folkemengde ved utgangen av året minus folkemengde ved inngangen av kvartalet.

<https://www.ssb.no/informasjon/copyright>

4.1 Befolkningsutvikling

Aldersgruppa 0-5 år (barnehagealder) har i perioden en nedgang på 56 barn. Aldersgruppene 6-15 år (skolealder) har igjen en liten økning mens aldersgruppen 16- 19 år (videregående skole) som økte til 204 personer i 2011, nå har en svak nedgang. Gruppa 20-66 år viser en klar økning fra 2012. Målingen 1.januar 2015 antas, basert på de kvartalsvise tallene i 2014, å vise en fortsatt økning i denne gruppa. Aldersgruppa 67 år eller eldre viser en svak, jevn økning. I 2014 utgjør denne gruppa 621 personer. Dette er 122 flere enn i 2007.

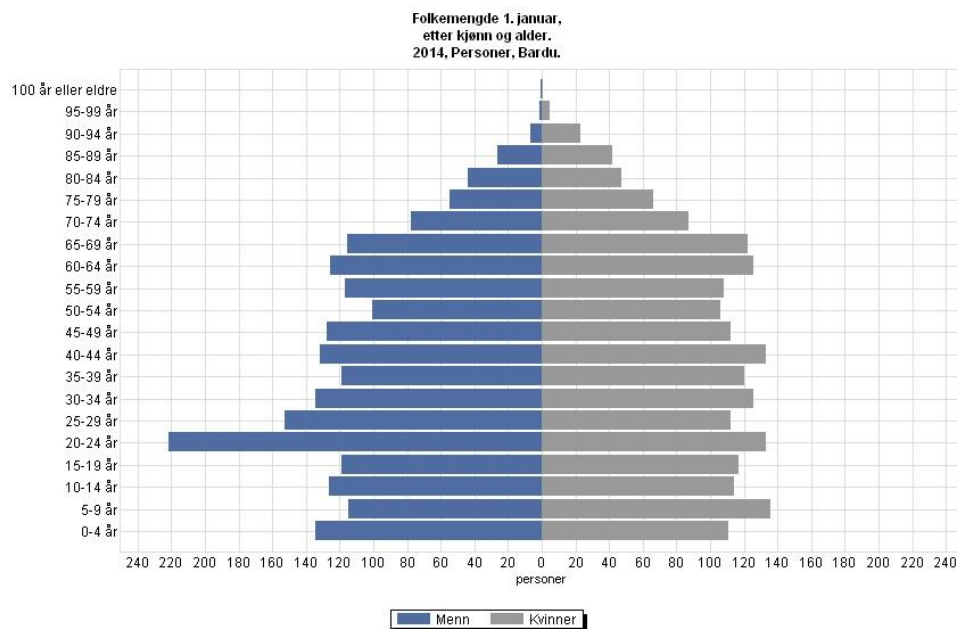
Graf: Kvartalsvis folketallsutviklingen fra 1.januar 2007 til 1.juli 2014

Folkemengden i Norge og Troms fylke har ved hver måling økt. I Norge bor det 5 137 679 personer (2014K2). Av disse bor 162 934 i Troms.

Folkemengden i Bardu har i de siste 7 årene variert fra knapt 3900 innbyggere til nå godt over 4000 innbyggere. Målingen varierer gjennom året men viser i 2014 en markant økning frem til 1.april. Nedgangen fra april til 01.juli 2014 er mindre enn for samme tidsrom i 2013.

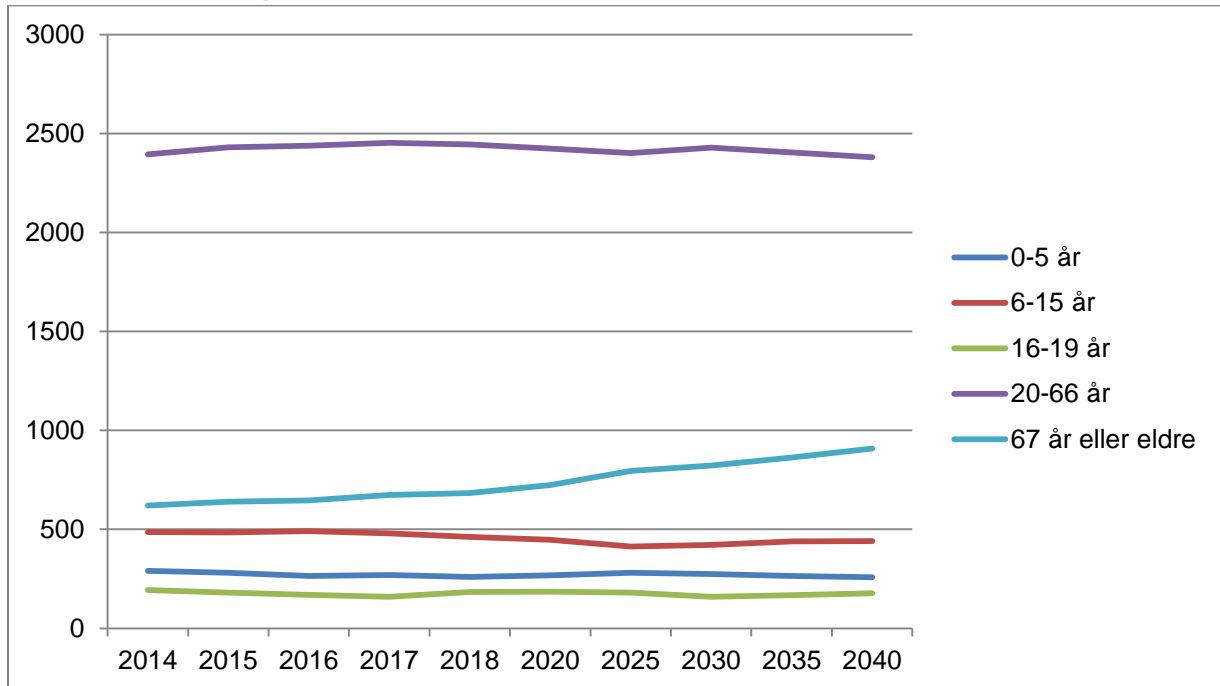
4.1.1 Befolkningspyramide

Bardus befolkning er ung med bra fordeling mellom kvinner og menn. Grupper 20-24 år øker.

4.1.2 Forventet befolkningsutvikling

Framskrevet folke­mengde etter alder

Framskrevet folkemengde, etter region, kjønn, alder, tid og statistikkvariabel								
1922 Bardu (MMMM)		2014	2015	2016	2017	2018	2030	2040
Menn	0 år	29	24	24	25	25	25	22
	1-5 år	124	128	119	118	107	117	110
	6-12 år	178	167	159	159	161	155	158
	13-15 år	60	73	85	81	74	62	69
	16-19 år	101	92	87	79	90	88	93
	20-44 år	756	782	794	808	809	786	737
	45-66 år	520	523	510	515	518	527	562
	67-79 år	194	201	216	227	232	257	276
	80-89 år	69	65	66	65	64	117	131
	90 år eller eldre	7	8	9	10	10	15	31
	Totalt menn		2038	2063	2069	2087	2090	2149
Kvinner	0 år	23	22	23	23	24	23	21
	1-5 år	115	107	98	104	103	110	105
	6-12 år	181	173	174	169	165	146	148
	13-15 år	67	72	73	70	62	58	66
	16-19 år	92	88	82	80	93	72	84
	20-44 år	624	641	645	642	620	625	581
	45-66 år	494	484	490	488	497	490	500
	67-79 år	233	247	245	259	261	259	278
	80-89 år	89	88	82	83	87	148	144
	90 år eller eldre	29	30	29	30	29	27	49
	Totalt kvinner		1947	1952	1941	1948	1941	1958
Totalt		3985	4015	4010	4035	4031	4107	4165

Hvert alternativ beskrives ved fire bokstaver i følgende rekkefølge:
fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring. M = middels, L = lav, H = høy, K = konstant og 0 = null.
Før befolkningsframskrivningene publiseres blir desimaltall avrundet til heltall.
Siden en avrundet sum ikke nødvendigvis tilsvarer summen av avrundede tall,
kan man få litt ulike tall dersom man summerer folketallet på tvers av geografiske nivåer.
Kilde: *ssb.no*

Det samlede innbyggertall 1. juli 2014 er høyere enn det som fremgår av denne tabellen. Det er imidlertid viktig å legge merke de yngste blir færre. Grappa fra 20 til 44 år øker mest de første årene. Mot slutten av perioden går andelen igjen nedover. Grappa 45-66 år øker i hele perioden. Gruppene over 67 år øker også. Denne utviklingen må følges nøye. Den kan få betydning for de prioriteringer som må gjøres fremover.

4.2 Frie inntekter

Frie inntekter er benevnelsen på rammetilskudd, skatteinntekter (fra personer og foretak), eiendomsskatt og andre ikke øremerkede statlige tilskudd. Frie inntekter er hovedfinansieringskilden for driften av kommunen.

4.2.1 Skatt og rammetilskudd

Forslaget til statsbudsjett for år 2014 legger opp til en vekst i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) på 6,2 mrd.kr. Kommunene i Troms anslås samlet sett å få en nominell vekst på 4,3 %. For Bardu er nominell vekst 4,0 %.

I statsbudsjettet er realveksten (da holdes effekt av lønns- og prisstigning utenom) på landsbasis 1,8 %, gjennomsnittet for Troms kommunene 1,3 % og for Bardu 1,0 %. Men i statsbudsjettet er skatteveksten satt lik for alle kommunene år 2014 og år 2015.

For Bardu vet man at skatteinngangen tom september 2014 er lavere enn tom september 2013 (reduksjon). Og skatteøkningen har de senere årene vært lavere i Bardu enn landsgjennomsnittet. Når man tar hensyn til dette er den reelle realveksten for Bardu kommune negativ (uten befolkningsøkningen ville tallene vært enda verre).

Kommunenes real økning i de frie inntektene skal dekke opp for befolkningsendringer og økte pensjonskostnader (Bardu må løse de samme oppgavene med negativ realvekst).

I tillegg forutsettes det i statsbudsjettet at kommunene skal ha rom til blant annet følgende nye oppgaver:

- Valgfag ungdomstrinnet
- Økt egenandel statlige barneverninstitusjoner
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Moderasjonsordning barnehage fra høst 2015

Følgende oppgaver er redusert / økte inntekter:

- Reversering av kulturskoletilbud i skole/sfo
- Reversering av ordningen med gratis frukt og grønt i skolen
- Reversering av kommunal medfinansiering samhandlingsreformen
- Økt maksimalpris barnehage

Bardu kommune vil i **frie inntekter motta 218,3 millioner i år 2015** (jamfør tabell nedenfor KS prognosemodell basert på folketall 1.7.2014, justert for lavere skatteinngang i Bardu). Naturskatt inngår i dette tallet.

Det er ikke lagt inn noen "buffer" for eventuell lavere skatteinngang på landsbasis enn forutsatt i statsbudsjettet.

I tabellen nedenfor viser enkeltelementene i rammetilskuddet og skatteinntekter for Bardu kommune (KS prognosemodell).

KS prognosemodell Alle tall i 1000 kroner	2014	----> 2015-priser			
		2015	2016	2017	2018
Innbyggertilskudd	89 462	90 417	90 700	90 700	90 700
Utgiftsutjevning	14 736	12 579	12 596	12 596	12 596
Overgangsordning/ Ingar	161	-256	-256	-256	-256
Saker særskilt ford (ink helsestasj skole)	201	348	348	348	348
Nord-Norge-tilskudd	12 043	12 569	12 663	12 663	12 663
Ordinært skjønnstilskudd Fylkesmannen	2 443	2 354	2 200	2 200	2 200
Endringer saldert bud 2014	-524				
RNB 2012-2014	134				
Inntektsutjevning skatt	2 501	3 927	3 927	3 927	3 927
Sum rammetilskudd	121 157	121 937	122 177	122 177	122 177
Skatteinntekter	94 474	96 363	96 363	96 363	96 363
Sum skatt og rammetilskudd	215 600	218 300	218 500	218 500	218 500

Beregningsgrunnlaget for innbyggertilskudd og utgiftutjevningen er befolkningstall pr 1. juli i året før budsjettåret. Det betyr at disse delene av rammetilskuddet er endelige tall, men at inntektsutjevningen vil bli endret i henhold til oppdaterte befolkningstall pr 1. januar i budsjettåret. For inntektsutjevningen har KS benyttet statistisk sentralbyrå sitt medium alternativ som befolkningstall per 1.1.2015.

Det er forutsatt at man vil få 2,2 mill i skjønnsmidler fra Fylkesmannen fra år 2016. Det kan imidlertid bli mindre.

4.2.2 Konesjonsavgift

Bardu kommune mottar 3,44 mill. i konesjonsavgift hvert år, og som avsettes fullt ut til kraftfondet. Beløpet blir ikke prisjustert, så verdien av beløpet går reelt ned.

4.2.3 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er eneste form for fri inntekt som kommunen selv kan beslutte.

For budsjettårene 2008 tom 2012 vedtok Kommunestyret ikke å skrive ut eiendomsskatt på boliger og næringseiendommer, dvs at det kun har vært utskrevet eiendomsskatt på verker og bruk. Makstaket på kraftverk ble økt i år 2012, og i år 2013

Fra år 2013 valgte kommunestyret i tillegg til å skrive ut eiendomsskatt på verker og bruk, også å skrive ut eiendomsskatt på boliger i sentrum og næringseiendommer i hele kommunen. Rådmannen iverksatte tråd med kommunestyrets vedtak, tiltak slik at det i 2014 ble skrevet ut eiendomsskatt alle eiendommer i hele kommunen fra 2014. Formannskapet klaget på eiendomsskattenemndas verdifastsettelse på eiendommer som var taksert av det nye utvalget. Dette har nedført en inntektsvikt stipulert til 1,3 mill.

Promillesatsen for boliger øker fra 5 promille i 2014 til 7 promille i 2015.

Bunnfradraget foreslås tatt bort fra 2016. Den samme satsen brukes på fritidseiendommer i hele kommunen. Dette bl.a. basert på at den måten verdiene ble fastsatt ved takst foretatt i 2007 og som kommunestyret i eget vedtak valgte å videreføre, er svært lave i forhold til markedsverdien. Dette gir en merinntekt slik det fremgår av tiltakslista for å bringe budsjettet i balanse.

4.2.4 Konesjonskraftinntekter

Høy kraftpris tidligere år har gjort at Bardu kommune har hatt store netto inntekter fra kraftsalget. Særlig for 2009 ble det oppnådd en svært god pris på kraften. Etter det har prisen gått markant ned. Nesten hele salgsbeløpet har i tidligere år blitt brukt til løpende driftsutgifter. Dette gir derfor store utfordringer nå når prisen er lavere og kostnadene for innkjøp og salg av kraft øker.

I dag er konesjonskrafta ikke solgt for 2015. Rådmannen foreslår å budsjettere med en netto inntekt på 13,4 millioner 2015 dette basert på priser i kraftmarkedet.

4.2.5 Momskompensasjon

Fra år 2014 ble all momsrefusjon for investeringer inntektsført direkte i investeringsregnskapet.

4.2.6 Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter

Bardu kommune mottar rentekompensasjon for investeringer innenfor skole og omsorgsboliger med til sammen 1,2 millioner. Denne kompensasjonen varierer med endringer i rentenivået.

Tilskudd til flyktninger (integreringstilskuddet) er budsjettert til 8,1 millioner og vertskommunetilskuddet for flyktningmottaket er budsjettert til 3,7 millioner. Det budsjettert med 0,2 mill. i videreformidlingstilskudd fra Husbanken.

4.3 Lønns- og prisvekst, pensjonsutgifter og premieavvik, arbeidsgiveravgift

4.3.1 Lønns- og prisvekst

I forslaget til statsbudsjett anslås lønns- og prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra år 2014 til år 2015 til 3,0 prosent.

Kommunal deflator er sammensatt av forventet lønnsvekst og prisveksten på varer og tjenester:

Lønnsvekst	3,3 % (teller 2/3 deler)
Prisvekst	<u>2,5 %</u> (teller 1/3 deler)
Samlet gjennomsnitt	<u>3,0 %</u>

4.3.2 Pensjonsutgifter og premieavvik

I budsjettforslaget er pensjonskostnaden satt lik mottatte pensjonskostnadsberegninger fra kommunens pensjonsleverandører KLP og Statens pensjonskasse.

Netto pensjonskostnad er budsjettet til 31,4 millioner. Det er da inntektsført positivt premieavvik (inkludert effekt arbeidsgiveravgift) inn i regnskapet med **7,9** millioner.

Premieavvik

Et positivt premieavvik betyr at premieinnbetalingen til pensjonsleverandøren er større enn pensjonskostnaden kommunen kan belaste i regnskapet. Et positivt premieavvik skal inntektsføres i regnskapet. Det er viktig å legge merke til at dette er en inntekt som ikke medfører noen innbetaling, og som ikke burde gå til å dekke annen aktivitet i kommunen. Tvert om, dette er en "inntekt" som har medført utbetaling (forverret kommunens likviditet). Et positivt premieavvik kostnadsføres deretter inn i kommuneregnskapet: for årene 2002 tom 2010 med 1/15 per år i 15 år, for årene 2011 tom 2013 med 1/10 per år i 10 år, og fra og med regnskapsår 2014 med 1/7 per år i 7 år.

Per 1.1.2014 er det akkumulerte "positive" premieavviket (inkludert arbeidsgiveravgift) i Bardu kommune 18,4 millioner. Forventet akkumulert "positivt" premieavvik per 1.1.2015 er 24,4 millioner. I år 2015 vil det akkumulerte "positive" premieavviket (inkludert arbeidsgiveravgift) øke med nye 4,4 millioner (årets premieavvik 7,9 mill minus kostnadsføring tidligere års premieavvik med 3,5 mill.) til 28,8 millioner. Positivt premieavvik er en stor belastning for kommunens likviditet, da pensjonspremien er betalt, men kostnaden vises ikke i kommunens regnskap. En million ikke handtert positivt premieavvik medfører en økt utfordring på ca 0,17 mill per år i de påfølgende 7 årene.

I det konsekvensjusterte budsjettgrunnlaget er det positive premieavviket foreslått avsatt til ubundet fond per år i økonomiplanperioden, slik at effekten av positivt premieavvik nulles ut. Dette gjøres for å vise et mest riktig økonomisk bilde (ikke forsette å bygge opp et usynlig underskudd i regnskapet), og for likviditetens skyld.

Rådmannen har imidlertid for år 2015 ikke funnet annen løsning enn å foreslå at fondsavsetningen på 7,9 mill. fjernes. Men med helårseffekt av de foreslåtte tiltakene vil kommunen kunne handtere positive premieavvik fra år 2016.

4.3.3 Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgiften i vårt geografiske område er 5,1 %. Ingen endringer fra år 2014 til år 2015.

4.4 Finansforvaltning

I år 2014 ble finansreglementet revidert, samt at det ble utarbeidet administrativ rutine. Bardu kommune har kun banklån samt pengeplassering i bank.

4.4.1 Likviditet

Bardu kommune har de senere årene hatt god likviditet. Imidlertid har likviditeten blitt noe strammere. Dette har sammenheng med akkumulerte pensjonskostnader som er betalt, men som ikke er kostnadsført (positivt premieavvik), fondsbeholdning som er redusert; lavere beholdning ubrukte lånemidler pga ferdigstillelse av flerårige investeringsprosjekter, og høyere forbruk enn inntekt (forventet merforbruk, jmfør økonomirapport 2014).

Rådmannen anbefaler derfor at kommunen viderefører avtale om mulig kassakreditt på 20 millioner fra 1.1.2015. Kassakreditten har ikke blitt benyttet i år 2014. (Kassakreditt vil bli minst mulig benyttet, og medfører kun kostnad ved bruk).

4.4.2 Renter og avdrag

Renter på lån med fast rente er lagt inn etter gjeldende satser i bindingsperiodene.

På lån med flytende rente er det lagt inn rente på 2,6 % i 2015, 3,0 % i 2016 – 2018. Rentenivået er svært lavt, og renten vil på sikt øke, man vet bare ikke når. Det er i økonomiplanen kun tatt høyde for at renten stiger med 0,4 %.

Samlet renteutgifter på lån i 2015 er beregnet til 8,5 millioner. Låneavdrag i 2015, ifølge løpende låneavtaler (eksklusiv viderefremidlingslån (startlån) som føres i investeringsregnskapet), er 18,5 millioner.

Tabellen viser kommunens låneportefølge i 2015 (1000 kr).

	Husbanken	Kommunal- banken	KLP Kommune- kreditt	Sum
Fast rente	125	42 107	0	42 232
Flytende rente	15 162	131 425	120 628	267 215
Vedtatt låneopptak 2014, ikke gjennomført ennå				26 600
Forslag låneopptak 2015				31 990
Sum lånegjeld - grunnlag for beregning av renter og avdrag 2015				368 037

Det er forutsatt at nye lån i 2015 tas opp seint på året, slik at man ikke betaler renter og avdrag for disse i år 2015.

Lånegjelden til Bardu kommune er svært høy per innbygger, og med den foreslåtte investeringsplanen vil nivået øke ytterligere i årene som kommer. Dette er bekymringsfullt fra et økonomisk ståsted. I all vesentlighet lånefinansieres investeringene 100 % fra Bardu kommunes side (til noen investeringer mottar vi eksterne tilskudd).

Eksempel på avdragsutsettelse

Avdragsutsettelse på 4,0 millioner i 10 år ved gjennomsnittlig 5,0 % rente, gir i løpet av de 10 årene en merkostnad i renter på 2,5 millioner. Det vil si 2,5 millioner i mindre handlingsrom/ tilbud til innbyggerne i løpet av de 10 årene. Avdragene på 4 mill. skal også betales etter de 10 årene. Avdragsutsettelse kan også medføre at eiendelen er nedskrevet/kondemnert før kommunen har betalt ned lånet.

4.4.3 Forvaltning av finansreglementet

Administrasjonen har fulgt finansreglementet og tilhørende rutine.

Det vil i løpet av vinteren 2014/2015 bli vurdert om man skal øke andelen lån med fast rente.

5 Investeringer

Netto lånegjeld i kroner per innbygger har blitt redusert fra 73.333 i 2011 til 68.982 31.12.13. Til sammenligning er gjennomsnittet for kommunene i Troms økt fra 63.561kr i 2011 til 68.331 kr ved utgangen av 2013. Gjennomsnittet for landet utenom Oslo har i samme perioden økt med i overkant av 5.000 kr til 46.985 kr i gjeld pr innbygger.

Det er positivt at lånegjelden per innbygger har gått ned, men renter og avdrag utgjør fortsatt så mye at det går betydelig ut over kommunens midler til øvrig drift.

Lånegjelden binder frie midler til finansiering av lån. Rådmannen ønsket i utgangspunktet å legge opp til investeringsstopp men har likevel funnet det helt nødvendig å ta med noen investeringsprosjekter for 2015 og videre i økonomiplanperioden.

Dagens finansiering er basert på 100 % lånefinansiering (med unntak av KLP – egenkapitalinnskudd som finansieres via overføring fra drift (avkastning fra KLP) i økonomiplanperioden, og tilskudd fra husbanken på boligsosiale tiltak). Investeringer skal ha en egenfinansiering. Med de ekstraordinære inntekter Bardu kommune har, bør det fortsatt være et mål å sette av midler som egenkapital til investeringer og uforutsette kostnader. I den økonomiske situasjonen Bardu kommune er i har rådmannen heller ikke i økonomiplanperioden nådd dette målet. Det tas opp lån på selvkostområdet og nytt fra i år også lån til innkjøp av maskiner og utstyr til drift av renovasjon næring og deponi. Det forventes at disse investeringene på litt sikt vil gi inntekter til Bardu kommune.

Prosjekt	Beskrivelse	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
602611 Geovekstprosjekt						
	Materialer til vedlikehold og nybygg	-	400 000	0	0	0
	Sum utgifter	-	400 000	0	0	0
	Momskompensasjonsinntekt investering	-	-80 000	0	0	0
	Bruk av lånemidler	-	-320 000	0	0	0
	Sum inntekter	-	-400 000	0	0	0
612501 HMS - tiltak						
	Materialer til vedlikehold og nybygg	1 000 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	Sum utgifter	1 000 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	Momskompensasjonsinntekt investering	-200 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
	Bruk av lånemidler	-800 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
	Sum inntekter	-1 000 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
611501 Avlastningssenter - Bekkebo						
	Byggentrepriser bygg og anlegg	3 200 000	17 350 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
	Sum utgifter	3 200 000	17 350 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
	Statstilskudd	-	-7 650 000	-440 000	-440 000	-440 000
	Momskompensasjonsinntekt investering	-860 000	-3 470 000	-440 000	-440 000	-440 000
	Bruk av lånemidler	-2 340 000	-6 230 000	-1 320 000	-1 320 000	-1 320 000
	Sum inntekter	-3 200 000	-17 350 000	-2 200 000	-2 200 000	-2 200 000
204271 Ny barnehage på Setermoen						
	Byggentrepriser bygg og anlegg	20 000 000	28 250 000	0	0	0
	Sum utgifter	20 000 000	28 250 000	0	0	0
	Momskompensasjonsinntekt investering	-4 000 000	-7 050 000	0	0	0
	Erstatninger	-	-6 725 000	0	0	0
	Bruk av lånemidler	-16 000 000	-14 475 000	0	0	0
	Sum inntekter	-16 000 000	-28 250 000	0	0	0
507062 Framtidstunet						
	Kjøp av tjenester fra andre/private	500 000	2 000 000	2 500 000	0	0
	Sum utgifter	500 000	2 000 000	2 500 000	0	0
	Momskompensasjonsinntekt investering	-100 000	-450 000	-625 000	0	0
	Bruk av lånemidler	-400 000	-1 550 000	-1 875 000	0	0
	Sum inntekter	-500 000	-2 000 000	-2 500 000	0	0

612504 Felles skole og bh						
Kjøp av tjenester fra andre/private	730 000	440 000	0	0	0	0
Sum utgifter	730 000	440 000	0	0	0	0
Momskompensasjonsinntekt investering	-144 000	-110 000	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-586 000	-330 000	0	0	0	0
Sum inntekter	-730 000	-440 000	0	0	0	0
606601 Kjøp biler teknisk						
Kjøp transportmidler	-	500 000	0	0	0	0
Sum utgifter	-	500 000	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-	-500 000	0	0	0	0
Sum inntekter	-	-500 000	0	0	0	0
610216 Trafikksikkerhetstiltak						
Kjøp av vedlikeholdstjenester	800 000	0	0	0	200 000	200 000
Sum utgifter	800 000	0	0	0	200 000	200 000
Momskompensasjonsinntekt investering	-	0	0	0	0	-40 000
Bruk av lånemidler	-800 000	0	0	0	0	-160 000
Sum inntekter	-800 000	0	0	0	0	-200 000
609216 Veilys						
Kjøp av tjenester fra andre/private	-	575 000	0	0	0	0
Sum utgifter	-	575 000	0	0	0	0
Momskompensasjonsinntekt investering	-	-150 000	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-	-425 000	0	0	0	0
Sum inntekter	-	-575 000	0	0	0	0
611222 VAR-Hovedplan vann						
Byggentrepriser bygg og anlegg	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Sum utgifter	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Bruk av lånemidler	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Sum inntekter	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
613503 Ombygging Barduheimen						
Annet inventar og utstyr	-	100 000	100 000	0	0	0
Kjøp av tjenester fra andre/private	2 100 000	1 850 000	2 000 000	200 000	1 000 000	1 000 000
Sum utgifter	2 100 000	1 950 000	2 100 000	200 000	1 000 000	1 000 000
Momskompensasjonsinntekt investering	-420 000	-340 000	-420 000	-40 000	-200 000	-200 000
Bruk av lånemidler	-1 680 000	-1 610 000	-1 680 000	-160 000	-800 000	-800 000
Sum inntekter	-2 100 000	-1 950 000	-2 100 000	-200 000	-1 000 000	-1 000 000
104012 Egenkapitalinnskudd KLP						
Kjøp av aksjer og andeler	919 000	1 570 000	1 570 000	1 570 000	1 570 000	1 570 000
Sum utgifter	919 000	1 570 000	1 570 000	1 570 000	1 570 000	1 570 000
Overføring fra driftsregnskapet	-919 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000
Sum inntekter	-919 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000
121261 IT-investeringer						
Datamaskiner/datautstyr	1 500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Sum utgifter	1 500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Momskompensasjonsinntekt investering	-	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Bruk av lånemidler	-1 500 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
Sum inntekter	-1 500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000

109300 Investeringstilskudd kirken						
Tilskudd anlegg	600 000	600 000	600 000	0	0	0
Sum utgifter	600 000	600 000	600 000	0	0	0
Bruk av lånemidler	-600 000	-600 000	-600 000	0	0	0
Sum inntekter	-600 000	-600 000	-600 000	0	0	0
625001 Renovasjon næring						
Kjøp av maskiner	-	2 650 000	0	0	0	0
Sum utgifter	-	2 650 000	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-	-2 650 000	0	0	0	0
Sum inntekter	-	-2 650 000	0	0	0	0
625101 Deponi næring						
Kjøp av tjenester fra andre/private	-	3 500 000	0	0	0	0
Sum utgifter	-	3 500 000	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-	-3 500 000	0	0	0	0
Sum inntekter	-	-3 500 000	0	0	0	0
900100 Husbanken						
Avdrag på formidlingslån	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Utlån formidlingslån	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Sum utgifter	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Bruk av lånemidler	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
Mottatt avdrag formidlingslån	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Sum inntekter	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
	34 787 000	66 785 000	15 970 000	10 970 000	11 970 000	
Statstilskudd	-	-7 650 000	-440 000	-440 000	-440 000	
Momskompensasjonsinntekt investering	-	-11 850 000	-1 685 000	-680 000	-880 000	
Erstatninger	-	-6 725 000	0	0	0	
Lån næring	-	-5 650 000				
Lån selvkost VAR	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	
Lån Husbank formidlingslån	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	
Lån fra tidligere år	-2 000 000	-6 000 000				
Bruk av lånemidler	-22 928 000	-21 340 000	-6 275 000	-2 280 000	-3 080 000	
Mottatt avdrag formidlingslån	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	
Bruk av tomte og boligfond	-2 340 000					
Bruk av ubundne investeringsfond/drift KLF	-919 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	-1 570 000	
	-34 187 000	-66 785 000	-15 970 000	-10 970 000	-11 970 000	
	1)					
	1) 2014 viser totalt finansiert eks mva de prosjektene som ikke er videreført i 2015 er ikke tatt med i oversikten over					

Investeringsbudsjettet er videreført slik det ble vedtatt i økonomiplan 2014 – 2017. Noen tiltak er endret og noen nye er tatt med.

Kart og oppmåling

Gjelder ajourføring av kartverket. For Bardu gjennomføres dette i 2013 og 2015. Prosjektkostnadene i 2015 er økt fra kr 200.000 til kr 400.000,-.

HMS-tiltak

Midler avsettes for å iverksette tiltak som fremkommer i de handlingsplaner som AMU vedtar. Ut fra økonomiske hensyn har rådmannen halvert tiltaket. Noen HMS-tiltak inngår i øvrige tiltak.

Avlastningssenter Bekkebo

Tiltaket er finansiert ihht egen sak. Fra 2016, 2017, og 2018 er de kommunale utleieboliger lagt til samme prosjekt jfr boligsosial handlingsplan.

Ny barnehage på Setermoen:

Tiltaket er lagt inn i budsjett og økonomiplan i henhold til vedtak i kommunestyret. Anbud er kommet inn. Kostnadene er blitt noe høyere enn tidligere antatt. Egen sak om tileggsfinansiering legges fram for formannskapet november 2014.

Framtidstunet - reguleringsplan

Regulering av Framtidstunet er igangsatt. I prosjektet er også medtatt kostnader ifm utvikling av Setermoen skole.

Skole- og barnehagebygninger

Dette tiltak som er prioritert gjennomført av Bygg- og eiendom. Diverse tiltak samt utskifting av gulv i barnehage.

Utskifting biler teknisk

Det er behov for utskifting av biler ved teknisk.

Trafikksikkerhetstiltak

Økt egenandel i 2014 er planlagt brukt til egenandeler for å realisere ny gang- og sykkelvei lang fylkesvei nedre Bardu. Tiltaket ble ikke gjennomført da fylkeskommunen ikke kunne bidra med midler i 2014. Rådmann foreslår at tiltaket skyves ut i tid (2018).

Veilys

Utskifting av armatur ihht lovverk.

Selvkost VAR (VAR - Hovedplan vann)

Videreføres som tidligere år. Videreført på samme nivå som i 2014.

Ombygging av Barduheimen

Ombygging av rom til ressurskrevende bruker.

Egenkapitaltilskudd KLP

Som tidligere år.

Informasjonsteknologi

Videreutbygging og fornying. Her inngår også å kjøpe flere datamaskiner til skolen. Redusert ift tidligere år.

Livssyn

Gjelder finansiering av tiltak for å utbedre kirketaket på Bardu kirke.

Renovasjon - næring

Investering i maskiner og utstyr for å utnytte inntekspotensialet ved deponiet.

Deponi - næring

Investering for klargjøring og utvideelse (ny duk) av deponiet for å utnytte inntekspotensialet ved deponiet.

Realisering nytt boligfelt Setermoen

Det er behov for å få planlagt og lagt til rettes for boligbygging på Setermoen. Midler bevilget i 2014 vil bli brukt for å realisere nytt boligfelt. For å få tiltaket gjennomført må det søkes samarbeid med private utbyggere etter at reguleringsplanen er vedtatt.

6 Drift

For budsjett 2015 er organiseringen av budsjettet (skjema 1B) endret. Næringsvirksomhet avfall er skilt ut i eget rammeområde. Det er foretatt en splitting av renovasjon husholdning og renovasjon næringsvirksomhet med tanke på at kommunen skal ha mulighet til å øke aktivitet på næringsvirksomhet og deponi.

6.1 Konsekvensjustert budsjett

Konsekvensjustert budsjett er at man med utgangspunkt i år 2014 justerer for faktisk lønnsvekst, prisvekst, statsbudsjettet, vedtak i Kommunestyret og andre endringer i kostnader og inntekter som ikke er mulig å unngå (for eksempel økning i ressurskrevende tjenester, spesialpedagogiske tiltak etc) Rådmannens forslag til betalingsregulativ er innarbeidet. Dersom dette endres må dette også justeres i budsjett- og økonomiplan.

Målet er å få frem hva det koster å drifte det tjenesteomfang/nivå som er i Bardu, samt hvilke inntekter kommunen vil få i økonomiplanperioden.

Det er budsjettet med reelle kostnader per årsverk samt lønnsvekst 2015 i henhold til statsbudsjettet. For driftskontoer er disse ikke kompensert for prisvekst. Kun beløp knyttet til faste avtaler (der man har mottatt varsel om prisvekst) er prisregulert.

Det er ikke lagt inn noen økninger på omfang eller kvalitet, og det er ikke lagt inn noen "buffer". Konsekvensjustert budsjett er svært stramt, og hvis uforutsette kostnader oppstår vil dette medføre budsjettoverskridelser. Det vil da være nødvendig med økte nedstyringstiltak i løpet av året for å unngå merforbruk i regnskapet år 2015.

I konsekvensjustert budsjett er hele årets positive premieavvik på 7,9 mill avsatt til fond. Dette er gjort for å synliggjøre den faktiske ubalanse i kommunens økonomi. Uten fondsavsetningen er budsjettutfordringen 13,7 mill.

6.1.1 Tabell 1B før tiltak

Konsekvensjusterte driftsrammer før tiltak er lagt inn. Budsjettutfordring.

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Enhet barnehage	32 436	32 707	30 976	29 475	29 475	29 475
Enhet skole	56 119	59 700	64 560	65 905	67 250	67 250
Enhet tekniske tjenester	34 152	35 821	39 654	39 654	39 654	39 654
Vann/avløp/renovasjon	0	0	0	0	0	0
Brann og redning	2 989	2 797	3 014	2 914	2 982	2 982
Landbruk	1 749	1 992	1 952	1 952	1 952	1 952
Helse og barnevern	35 573	36 444	44 157	44 157	44 157	44 157
Pleie og omsorg	61 609	64 817	62 770	62 770	62 770	62 770
Enhet kultur og folkehelse	7 024	7 810	7 587	7 587	7 587	7 587
Stab og fellestjenester	15 454	17 201	16 607	16 651	16 651	16 651
Politisk virksomhet	3 090	3 198	3 570	3 403	3 520	3 403
Enhet NAV	8 252	9 140	12 773	12 773	12 773	12 773
Livssyn	2 523	2 646	2 707	2 707	2 707	2 707
Fellesutgifter	2 471	-4 088	7 453	8 453	8 453	8 453
Enhet Næring	-220	-340	0	0	0	0
Konsesjonskraftinntekter	-14 322	-14 622	-13 383	-13 383	-13 383	-13 383
Næringsvirksomhet avfall	0	0	-324	-1 494	-1 294	-1 294
Skatt, tilskudd og finans	-248 902	-255 224	-262 423	-259 913	-262 183	-262 113
Sum budsjettutfordringer	0	0	21 651	23 612	23 072	23 025

Endringene fra budsjett 2014 til 2015 ble gjennomgått i tabell under 6.1.

Hovedmomenter konsekvensjustering fra år 2014 til år 2015	
	2015
Enhet Barnehage	
Redusert kostnad stillinger	-1731
Enhet Skole	
Økte lønnskostnader Bardu Læringssenter 3 stillinger	1436
Økte inntekter Bardu Læringssenter	-1436
Ekstra pedagog og assistent pga spesialpedagogiske tiltak skolene	4860
Enhet Tekniske tjenester	
Ingeniørstilling VAR	708
Inndekning VAR ingeniørstilling	-708
Økte kostnader brøytekontrakter samt kontroll bruer	600
Etablering av eiendomsskattekontor	230
Økte kostnader kommunale bygg	1881
Økte lønnskostnader	650
Reduksjon i gebyrer og inntekter	356
Inntekt festeavgifter flyttet fra Næring	-246

Brann og redning	
Brannforebygging jfr pålegg DSB 70%-stilling	217
Landbruk	
	0
Helse og barnevern	
Økt budsjettering ressurskrevende tjenester	6 200
Økte inntekter prosjektstillinger barnevern	-1 430
Lønn administrasjon overført fra PLO	1200
Barnevern, økte utgifter	300
Feilbudsjettering i 2014	500
Diverse	200
Fysioterapi redusert inntekt	226
Legevaktsentralen økt statstilskudd	430
Pleie og omsorg	
Lønn administrasjon overført til ansvar helse og barnevern	-1000
Økte lønnskostnader inkl utgifter ressurspool	3450
Refusjon sykepenger knyttet til ressurspool	-1570
Økt BPA	320
Økte utgifter medisinsk forbruksmateriell	329
Andre kostnader; vask av tøy, medisinsk forbruksmateriell, medikamenter, annonsering	840
Kostnader samhandlingsreformen	-4615
Økte kostnader utskrivningsklare pasienter	200
Enhet kultur og folkehelse	
Reduksjon kultur	-223
Stab og fellestjenester	
Vedlikeholdsutgifter programvare og lisenser Flyttet til fellestjenester	-594
Politisk virksomhet	
Valg 2015	165
Politirådet Bardu kommunes andel	200
Enhet NAV	
Flyktningetjenesten overført til NAV	1644
Ressurskrevende tjenester, kjøp av tjenester	2000
Livssyn	
Justert for lønnsvekst - tilleggsbevilgning 2014	50
Redusert leie av lokaler	-49
Økte kostnader graving - tilleggsbevilgning 2014	60
Fellesutgifter	
Vedlikeholdsutgifter programvare og lisenser Flyttet fra stab og fellestjenester	510
Rammeendringskonto, vedtatte nedstyringstiltak 2014	1000
Økt antall lærlinger	350
Økte kostnader pensjon	9800
Næring	
Festeavgifter flyttet til Tekniske tjenester	340
Konsesjonskraftinntekter	
Redusert anslag inntekt	1239

Skatt, tilskudd og finans	
Økte inntekter bosetting	-2 760
Motkonto avskrivninger	1006
Økte skatteinntekter	-902
Budsjettert økt refusjon ressurskrevende tjenester	-3500
Redusert motpost kalkulatoriske renter	477
Redusert eiendomsskatt	1239
Økt kompensasjon vertskommune flyktningemottak	-200
Økt budsjett renteinntekter	-550
Mottatt avdrag Viken	-1000
Økte avdrag løpende lån	850
Reduserte renteutgifter	-1030
Økt rammetilskudd	-868
Sum total budsjettutfordring 2015	21651

6.2 Tiltak for å få balanse mellom inntekter og utgifter

Rådmannen har i tillegg til utredede tiltak fra enhetene sett seg nødt til å foreslå ekstra tiltak for å få budsjett og økonomiplan i balanse. Rådmannen velger å kommentere disse punktene her.

Rådmannens forslag for å oppnå balanse i budsjett- og økonomiplan 2015-2018:

	2015	2016	2017	2018
--	------	------	------	------

Valgte tiltak

Enhet barnehage	-2 512 235	-3 015 552	-3 015 552	-3 015 552
<i>Nedleggelse av Fredly barnehage</i>	-1 454 646	-2 222 001	-2 222 001	-2 222 001
<i>Nedleggelse av en avdeling i Barnas Hus i tillegg til Fredly</i>	-448 018	0	0	0
<i>Redusere vikarordning.</i>	-517 377	-701 357	-701 357	-701 357
<i>Sommerstengte barnehager</i>	-92 194	-92 194	-92 194	-92 194

Enhet skole	-1 020 230	-1 938 498	-5 091 498	-6 983 298
<i>Overføre elever fra øvre-Bardu skole til Setermoen skole</i>	0	0	-3 153 000	-5 044 800
<i>Reduksjon drift kulturskolen.</i>	-349 630	-650 048	-650 048	-650 048
<i>Skolesamarbeid med Målselv kommune</i>	-630 600	-1 248 450	-1 248 450	-1 248 450
<i>Tilskudd Setermoen skolekorps tas bort</i>	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000

Enhet tekniske tjenester	-1 800 513	-3 328 478	-3 328 478	-3 328 478
<i>Kommunale utleieboliger går inn i en boligstiftelse</i>	-884 638	-1 901 838	-1 901 838	-1 901 838
<i>Omorganisering av Idrettsanlegg ute, park og friområder</i>	-189 180	-189 180	-189 180	-189 180
<i>Reduksjon Park</i>	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
<i>Reduksjon areal Fredly bhg</i>	-327 765	-438 530	-438 530	-438 530
<i>Reduksjon areal bhg og skole, renholdsplaner</i>	-123 570	-123 570	-123 570	-123 570
<i>Reduksjon drift tjeneste 6043</i>	-35 360	-35 360	-35 360	-35 360
<i>Reduksjon drift , tjeneste 6000</i>	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
<i>Redusert brøyting ant km vei 2014</i>	-100 000	-500 000	-500 000	-500 000

Landbruk	-115 000	-230 000	-230 000	-230 000
<i>Reduksjon refusjon til interkommunalt veterinærarbeid</i>	-115 000	-230 000	-230 000	-230 000

Helse og barnevern	-4 265 492	-4 972 331	-4 972 331	-4 972 331
<i>Reduksjon barnevernstiltak</i>	-450 177	-450 177	-450 177	-450 177
<i>Reduksjon en fysioterapeutstilling</i>	-338 732	-477 464	-477 464	-477 464
<i>Reduksjon et årsverk helsestasjon</i>	-290 644	-581 287	-581 287	-581 287
<i>Reduksjon lønn barnevern</i>	-277 464	-554 928	-554 928	-554 928
<i>Reduksjon lønn, overført ressurskrevende tjenester</i>	-236 475	-236 475	-236 475	-236 475
<i>reduskjon av ressurskrevende tjenester</i>	-2 672 000	-2 672 000	-2 672 000	-2 672 000

Pleie og omsorg	-1 245 567	-2 646 098	-2 646 098	-2 646 098
<i>Overføring lønn fra Psykiatritjenesten til ressurskrevende tjenester</i>	-283 454	-566 910	-566 910	-566 910
<i>Overføring lønn fra Miljøarbeidertjenesten til ressurskrevende tjenester</i>	-236 475	-472 950	-472 950	-472 950
<i>Reduksjon 1 årsverk Sone Sentrum</i>	-315 300	-630 600	-630 600	-630 600
<i>Reduksjon 1 årsverk Sone Øvre</i>	-315 300	-630 600	-630 600	-630 600
<i>Reduksjon praktisk bistand</i>	-145 038	-145 038	-145 038	-145 038
<i>Utredning av PLO -gjennomgang drift og organisering</i>	250 000	0	0	0
<i>Økt inntekt vederlag</i>	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000

Enhet kultur og folkehelse	-1 047 653	-1 269 288	-1 269 288	-1 269 288
<i>Kultur bibliotek, redusert drift 2015</i>	-50 448	-50 448	-50 448	-50 448
<i>Kultur nedleggelse av Mobakken</i>	-119 780	-135 780	-135 780	-135 780
<i>Kultur, alternativ / redusert drift Steilila 2015</i>	-514 740	-699 028	-699 028	-699 028
<i>Kultur, reduser drift smash 2015</i>	-95 751	-95 751	-95 751	-95 751
<i>Kultur. Reduksjon kulturadm</i>	-151 344	0	0	0
<i>Kultur. Turistinformasjon, reduksjon</i>	-21 000	-21 000	-21 000	-21 000
<i>Løypepreparering - ikke kommunal drift - tilskudd andre</i>	-94 590	-367 281	-367 281	-367 281
<i>Tilskudd Løypepreparering</i>	0	100 000	100 000	100 000

Stab og fellestjenester	-150 000	-465 300	-465 300	-465 300
<i>Nedtrekk drift stab og fellestjenester</i>	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
<i>Reduksjon fellestjenester</i>	0	-315 300	-315 300	-315 300

Enhet NAV	0	-500 000	-600 000	-600 000
<i>Reduserte utgifter kjøp av tjenester</i>	0	-500 000	-600 000	-600 000

Livssyn	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
<i>Redusert tilskudd Kirkelig fellesråd</i>	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000

Fellesutgifter	-8 225 000	587 000	553 000	519 000
<i>Personalreglement endring -- seniortiltak</i>	<i>-500 000</i>	<i>-500 000</i>	<i>-500 000</i>	<i>-500 000</i>
<i>Premieavvik ikke avsetning 2015</i>	<i>-7 725 000</i>	<i>1 337 000</i>	<i>1 303 000</i>	<i>1 269 000</i>
<i>Prosjekt redusert overtid</i>	<i>0</i>	<i>-250 000</i>	<i>-250 000</i>	<i>-250 000</i>

Næringsavdelingen	1 000 000	0	0	0
<i>Veksthuset - styrking av egenkapital</i>	<i>1 000 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Skatt, tilskudd og finans	-2 119 320	-5 683 189	-1 856 237	116 511
<i>Avsetning årets regnskapsmessige resultat 2015</i>	<i>30 680</i>	<i>666 811</i>	<i>923 763</i>	<i>966 511</i>
<i>Eiendomsskatt 2015</i>	<i>-2 150 000</i>	<i>-3 350 000</i>	<i>-3 350 000</i>	<i>-3 350 000</i>
<i>Minimumsavdrag i år 2016</i>	<i>0</i>	<i>-3 000 000</i>	<i>570 000</i>	<i>2 500 000</i>

	2015	2016	2017	2018
--	------	------	------	------

Utredede tiltak som rådmannen ikke har valgt å ta med i budsjettforslaget:

Enhet barnehage				
Nedleggelse av en avdeling i Sponga i tillegg til Fredly barnehage	-448 018	0	0	0

Enhet tekniske tjenester				
Innføring av innesko på skole og utleiebygg	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000

Helse og barnevern				
Møbler til venteværelse legekantoret	100 000	0	0	0
Nye møbler til venteværelse på Helsestasjonen	30 000	0	0	0
Nye møbler til venteværelse på legekantoret	100 000	0	0	0

Pleie og omsorg				
Brannverntiltak sykehjem **	40 000	0	0	0
Elektronisk prosedyresystem	150 000	0	0	0
Hjelpemiddel og utstyr for å forebygge belastningslifdelsler, s amt beskytte pasienter	145 000	0	0	0
Mobil omsorg, effektivisering hjemmetjenester	150 000	0	0	0
Nedleggelse av 5 sykehjemsplasser	-2 600 594	-4 192 229	-4 192 229	-4 192 229
Nye møbler til fellesrom på Nordstua	70 000	0	0	0
Spisebord storstue på Barduheimen	12 000	0	0	0
Sykehussenger	60 000	0	0	0

Enhet kultur og folkehelse				
Kultur. Ikke bevilge kulturmidler idrettsformål	-128 300	-128 300	-128 300	-128 300
Kultur. ikke bevilge kulturmidler til allmenne kulturformål	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000

Politisk virksomhet				
Reduksjon fra 25 til 19 representanter	-57 326	-60 958	-60 958	-60 958

Fellesutgifter				
Øke lærlingeinntaket	80 349	278 515	283 875	0

Skatt, tilskudd og finans				
Avsetning 2015, årets regnskapsmessige resultat	30 680	666 811	923 763	966 511
Minimumsavdrag	-2 910 000	90 000	90 000	90 000

** Tiltak knyttet til brannverntiltak skal gjennomføres ifm tidligere vedtatte investeringer i PLO.

Barnehagene

Det er foretatt en intern justering mellom barnehagene for å utjevne forskjeller og for at alle barnehagene skal ha så likt handlingsrom som mulig. Denne justeringen har **ikke** ført til økning i driftsutgiftene totalt.

Noen barn som krever ekstra ressurser overføres til skolene i 2015. Det har ført til at spesialpedagogiske lønnsmidler er overført fra barnehagene til skolene. Av resterende lønnsmidler på spesialpedagogikk er det meste overført til fellesutgifter barnehage. Dette begrunnes med at en får bedre oversikt over midlene ved å samle de. Da kan man velge å ha en felles stilling som tar seg av spesialpedagogiske tiltak i alle barnehagene. I dag er disse lønnsmidlene fordelt ut på den enkelte barnehage og hver enkelt barnehage må selv organisere ansatte som skal ta seg av spesialpedagogisk arbeid. Dette medfører mange forskjellige ansatte med små stillingsbrøker, med denne oppgaven. Ved å samle vil en kunne få en bedre kompetanse på den som skal arbeide med spesialpedagogikk, som igjen fører til et bedre faglig utbytte av ressursene. Enda bedre tidlig innsats for enkeltbarnet.

I 2016 er det tatt inn nedtrekk på optimalisert drift ved ny barnehage på kr 750 414,- x 2 som var vedtatt i økonomiplan for perioden 2014-2017.

Skolene/SFO/Kulturskolen

Våren 2013 ble det gjennomført egen utredning knyttet til kvalitet og struktur i skolene, det er også arbeidet med dette høst -14. Konklusjonen er at det ikke er mulighet med ytterligere nedstyring i Barduskolen uten at det foretas en strukturendring. Dette er imidlertid ikke mulig før reguleringsplanarbeidet ifm

Framtidstunet er ferdig (planlegging framtidig utbygging/renovering av skolebyggene i området). Pr. i dag er det ikke mulig å tilføre Setermoen skole flere elever pga. mangel på klasserom/grupperom/arb.rom. Konsekvensjustert rammetimetall for Barduskolen viser at det er behov for en økning av ressurser, dette grunnet i økning av klassesall på U-skolen, ressurser til valgfag/fremmedspråk, samt økning i ressurskrevende brukere som utløser flere stillingshjemler. Det er heller ikke mulig å redusere på driftsmidlene, da de er på et minimumsnivå. Ant. stillinger er øket på Bardu Læringsssenter, men dette kompenseres med økte overføringer fra staten. I Rådmannens forslag anbefales det at drifta ved kulturskolen reduseres (ant. stillinger sett mot ant. elever) slik at vi kommer på samme nivå som gjennomsnittet i Troms fylke. Videre anbefaler rådmannen at Bardu kommune fortsetter dialogen med Målselv kommune for å se på mulighetene for samarbeid om skole og barnehagedrift i nedre Bardu.

Helse, Omsorg og barnevern

Enheten har i løpet av de fire siste år på den ene siden hatt økning av oppgaver og utgifter knyttet til "Særlig ressurskrevende tjenester," samt økte kostnader til Barnevern. På den annen side har enheten redusert tjenesten med 11,5 årsverk. Dette er i stillinger innen administrasjon, sykehjem, hjemmesykepleie, hjemmehjelp, samt miljøarbeidertjenesten.

Å redusere tjenesten ytterligere får store konsekvenser. Samtidig som ressursene reduseres øker oppgavene i omfang og kompleksitet. Det er pasienter med kompliserte sykdomstilstander som krever medisinsk faglig kompetanse og tett oppfølging i kommunehelsetjenesten. Erfaringene fra 2014 tilsier at det er behov for en økning av ressurser på flere områder, særlig gjelder dette sykehjemstjenester, hjemmebaserte tjenester og barnevern.

Bardu kommune er vertskommune for forsvar og statlig asylmottak, noe som blant annet gir utslag i økt behov for helse og omsorgstjenester, samt barnevernstjenester. I forbindelse med terminering av ITMS prosjektet ble det i skriv fra Helse og omsorgsdepartementet fremholdt at den sivile helsetjenesten har ansvar for å sørge for nødvendige helsetjenester. Dette medfører for Bardu kommune et økt befolkningsgrunnlag på ca 2000 innbyggere. Dette sammen med at Bardu er vertskommune for Asylmottak innebærer et større press på Helsetjenester og barnevernstjenester.

I henhold til helselovgivningen skal kommunen planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestens omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Alle tjenester innen enheten er lovpålagte. En så stor reduksjon som tjenesten er bedt om å utrede tiltak for, vil medføre at Bardu kommune ikke vil kunne innfri kravet til forsvarlighet, pasientsikkerhet og kvalitet for helse og omsorgstjenester til kommunens innbyggere.

Det er nødvendig å se helse og omsorgstjenestetilbudet som en helhet. Reduksjon i en avdeling får konsekvenser for en annen avdeling og således påvirkes hele helsetjenestetilbudet i Bardu kommune. Det vil uansett være hensiktsmessig å se på hvordan tjenesten organiseres.

Rådmannen foreslår å sette av kr. 250.000 til gjennomgang av Pleie og omsorgstjenesten. Dette vil kunne gi en ekstern vurdering av tjenesten og bistand til å vurdere hvorvidt tjenesten kan organiseres mer hensiktsmessig enn i dag. Erfaringene våre så langt tilsier en styrking av hjemmebaserte tjenester, herunder satsing på hverdagsrehabilitering for å redusere hjelpebehov og forebygge langvarig sykehjemsinnleggelse. Ved forsterka tidlig innsats kan hjelpebehovet reduseres, slik at det blir mindre behov både for hjemmebaserte tjenester og sykehjems plasser. Dette kan være en måte å få redusert kommunens kostnader til helse og omsorgstjenester, samtidig som det er bra for pasienten å være mest mulig selvhjulpent. Dette er en snuoperasjon som vil kreve noe tid.

Kultur og Folkehelse

I Bardu er kulturen basert på frivillighet. Kultur er det som skaper begeistring, setter i gang følelser, skaper vennskap, utvikler hele mennesket og samler folket. Kultur er skiløyper, skolekorps, byggeskikk, mat, håndarbeid, revy og mye mer.

Kulturloven er en generell lov som ikke legger detaljerte kulturpolitiske føringer, men som gir uttrykk for det ansvaret offentlige myndigheter har på kulturfeltet. Loven forutsetter at kommunene anerkjenner sitt ansvar på feltet og sørger for å gi kulturell virksomhet gode og forutsigbare rammevilkår.

Med utgangspunkt i kommuneplanen og rådmannens strateginotat må folkehelse ha fokus men færre ressurser gir konsekvenser for prioriteringer innen området. I denne situasjonen velger rådmannen å prioritere tjenesteområder som når flest mulig innbyggere. Dette betyr at Steilia får færre ressurser og etter hvert må fases ut av kommunal drift. Rådmannen anser at dette kan gjøres gjennom en helhetlig og langsiktig plan for drift av kommunens anlegg. Rådmannen anbefaler en løsning for drift av løypekjøring etter modell fra Målselv kommune. Der Forsvaret og Målselv kommune yter tilskudd til løypepreparering på Rustadhøgda, hver på kr 95.000,-. Dette gjøres av Bardufoss skisenter som eies av BOIF og Målselv skiskytterlag. Bardu kommune mottar kr 88.000,- fra Forsvaret for drift av forsvarrets løyper. Rådmannen anbefaler at det avsettes et tilskudd til interesserte lag og foreninger øremerket løypepreparering. Rådmannen foreslår videre at garasje til tråkkemaskin og tråkkemaskin leies ut vederlagsfritt til bruk for lag og foreninger.

Rådmannen foreslår å utrede omorganisering av ansvar; Idrettsformål ute og Park og friområder. Dette for å oppnå en bedre utnyttelse av personal og utstyr. Arbeidet skal ha en virkning fra 2.halvår 2015 og ytterligere virkning fra 2016.

Tekniske tjenester

Det er gjennomført forprosjekt for å se på egnet areal til boligformål. Det jobbes videre med å erverve areal, og få regulert området. Framtidstunet og områderegulering er igansatt. Dersom kostnadene skal ned på brøyting av kommunale veier må dette tiltaket iverksettes. Bardu kommune har på renovasjon skilt næring og deponi fra husholding. Siden dette er gjennomført vil det i 2015 bli første året med erfaring så det kan bli justering i forhold til selvkost og næring. Deponi i Bardu kommune har mulighet til å få overskudd, inntekter vil man ha inntil

deponiet er fylt opp. Overskudd på inntekter i næring og deponi skal skattes. Det har vært gjennomført selvkostberegning. Det er satt opp mange tiltak som skal iverksettes og gjennomføres dette krever mye ressurser og det må være tid til å gjennomføre store prosjekter før man starter på nye tiltak/prosjekter. Det er etterslep på oppgaver pga av mindre ressurser i enheten. Rådmannen velger videre å fokusere på tiltak som gir kommunen gevinster ift besparelser på energi og oppfyllelse av kommunens Klima- og energiplan. Dette gjennom tiltak i investeringsbudsjettet.

Landbruk

Rådmannen anbefaler at dagens nivå opprettholdes ift bemanning. Det foreslås imidlertid å øke samarbeid med Målselv ang skog. Dette vil ikke ha økonomisk innvirkning. Videre foreslås en gradvis nedtrapping av tilskudd til veterinærsamarbeidet, dvs reduksjon av det tilskuddet som ikke er lovpålagt.

NAV

Brukerstyrt personlig assistent er overført fra NAV til helse, omsorg og barnevern. For NAV betyr det at stillingsressurs på 37,5% stilling ble overført dit fra 2014. Flyktningtjenesten er organisert under NAV fra 1.mai 2014. Utgifter til økt bosetting dekkes gjennom økte inntekter statstilskudd.

Stab og fellestjenester

Det er lagt inn et tiltak med generell reduksjon i drift i rådmannens stab på kr 150.000. I forbindelse med innføring av nytt økonomisystem foreslår rådmannen å redusere årsverk fra 2016.

Politisk virksomhet

Rådmannen har gått gjennom kostnader til politisk virksomhet og møteplan. Rådmannen har imidlertid ikke foreslått reduksjoner i antall møter, eller andre tiltak innen området. Det overlates til formannskap/kommunestyre.

Livssyn

Rådmannen har lagt inn kompensasjon for lønnsvekst samt økte kostnader knyttet til graving. Det er lagt inn et tiltak med redusert tilskudd til Kirkelig fellesråd med kr 150.000.

Andre fellestiltak

Det er lagt inn et tiltak med økt inntak av lærlinger med 2 stk fra høst 2015. Dette for å oppfylle Bardu kommunes plan for inntak av lærlinger. Rådmannen finner ikke å kunne ta dette tiltaket med i budsjett for 2015.

7 Økonomiplan 2015-2018 - Rådmannens innstilling

Skjemaene nedenfor viser Rådmannens forslag til økonomiplan 2015-2018, der første år er budsjett år 2015.

Skjema 1A Hovedoversikt drift

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Skatt på inntekt og formue	-83 511	-84 461	-85 363	-85 363	-85 363	-85 363
Ordinært rammetilskudd	-116 072	-121 069	-121 937	-122 177	-122 177	-122 177
Skatt på eiendom	-24 601	-29 135	-29 985	-31 185	-31 185	-31 185
Andre direkte eller indirekte skatter	-14 464	-14 440	-14 440	-14 440	-14 440	-14 440
Andre generelle statstilskudd	-10 505	-10 240	-13 160	-13 160	-13 160	-13 160
Sum frie disponible inntekter	-249 153	-259 345	-264 885	-266 325	-266 325	-266 325
Renteinntekter og utbytte	-3 489	-1 960	-2 595	-2 666	-2 730	-2 774
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	9 613	9 490	8 500	10 230	10 100	9 750
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	14 726	17 640	18 490	16 780	18 240	19 600
Netto finansinntekter/-utgifter	20 850	25 170	24 395	24 344	25 610	26 576
Dekning av tidl års regnskmerforbruk	0	0	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	13 258	4 443	4 112	4 142	4 172	4 172
Til ubundne avsetninger	2 941	3 334	31	8 597	8 854	8 897
Bruk av tidl års regnskmmindreforbruk	-5 188	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-1 005	-832	-853	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-7 541	-9 216	-6 468	-5 818	-5 317	-4 318
Netto avsetninger	2 466	-2 271	-3 179	6 921	7 709	8 750
Overført til investeringsbudsjettet	1 214	919	1 570	1 570	1 570	1 570
Til fordeling drift	-224 623	-235 527	-242 099	-233 490	-231 436	-229 429
Sum fordelt drift	224 623	235 527	242 099	233 490	231 436	229 429
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0	0

"Til ubundne avsetninger" består av avsetning til disposisjonsfond for å fjerne effekten med inntektsføring av positivt premieavvik. Per år vil det bli inntektsført 7,9 mill. i "positivt premieavvik". Rådmannens forslag er hele beløpet benyttes i år 2015 for å få budsjettet i balanse. Fra år 2016 foreslås det at 7,9 mill avsettes til fond for å nulle ut den årlige effekten.

Samt avsetning til disposisjonsfond for mindreforbruk år 2015 kr 31.000,- år 2016 kr 667.000,- år 2017 kr 924.000,- og år 2018 kr 967.000,-.

Bardu kommunes driftsrammer (slik det er i Agresso, og det enhetene rapporterer på).

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Enhet barnehage	32 436	32 707	28 463	26 459	26 459	26 459
Enhet skole	56 119	59 700	63 540	64 584	62 776	60 884
Enhet tekniske tjenester	34 152	35 821	37 923	35 777	35 777	35 777
Vann/avløp/renovasjon	0	0	0	0	0	0
Brann og redning	2 989	2 797	3 014	2 914	2 982	2 982
Landbruk	1 749	1 992	1 837	1 722	1 722	1 722
Helse og barnevern	35 573	36 444	39 891	39 184	39 184	39 184
Pleie og omsorg	61 609	64 817	61 525	60 124	60 124	60 124
Enhet kultur og folkehelse	7 024	7 810	6 470	6 248	6 248	6 248
Stab og fellestjenester	15 454	17 201	16 477	16 205	16 205	16 205
Politisk virksomhet	3 090	3 198	3 570	3 403	3 520	3 403
Enhet NAV	8 252	9 140	12 773	12 273	12 173	12 173
Livssyn	2 523	2 646	2 557	2 557	2 557	2 557
Fellesutgifter	2 471	-4 088	-997	8 816	8 816	8 816
Enhet Næring	-220	-340	1 000	0	0	0
Konsesjonskraftinntekter	-14 322	-14 622	-13 383	-13 383	-13 383	-13 383
Næringsvirksomhet avfall	0	0	-324	-1 494	-1 294	-1 294
Skatt, tilskudd og finans	-248 902	-255 224	-264 337	-265 392	-263 869	-261 860
Sum	0	0	0	0	0	0

Momenter i rammene som er med i skjema 1A (avsetning og bruk av fond, frie inntekter, renteutgifter/inntekter osv).

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Enhet barnehage	-2	0	0	0	0	0
Enhet skole	1 515	0	0	0	0	0
Enhet tekniske tjenester	-58	-66	-309	-309	-309	-309
Vann/avløp/renovasjon	3 547	-4 036	-1 773	-1 123	-622	377
Brann og redning	1	0	0	0	0	0
Landbruk	-358	-331	-334	-334	-334	-334
Helse og barnevern	625	0	0	0	0	0
Pleie og omsorg	15	0	0	0	0	0
Enhet kultur og folkehelse	-941	-802	-853	0	0	0
Stab og fellestjenester	-56	-60	-60	-60	-60	-60
Politisk virksomhet	0	0	0	0	0	0
Enhet NAV	6	0	0	0	0	0
Livssyn	0	0	0	0	0	0

Bardu kommune

Økonomiplan 2015 – 2018 / Årsbudsjett 2015

Fellesutgifter	127	4 252	1 468	9 398	9 398	9 398
Enhet Næring	-2 590	-2 806	-2 916	-2 916	-2 916	-2 916
Konsesjonskraftinntekter	1	0	0	0	0	0
Næringsvirksomhet avfall	0	0	15	45	75	75
Skatt, tilskudd og finans	-226 456	-231 678	-237 336	-238 191	-236 668	-235 659
Sum	-224 623	-235 527	-242 099	-233 490	-231 436	-229 429

Skjema 1B Fordeling på driftsrammene, når alt som er med på 1A er holdt utenom

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Enhet barnehage	32 438	32 707	28 463	26 459	26 459	26 459
Enhet skole	54 604	59 700	63 540	64 584	62 776	60 884
Enhet tekniske tjenester	34 210	35 887	38 232	36 086	36 086	36 086
Vann/avløp/renovasjon	-3 547	4 036	1 773	1 123	622	-377
Brann og redning	2 988	2 797	3 014	2 914	2 982	2 982
Landbruk	2 107	2 323	2 171	2 056	2 056	2 056
Helse og barnevern	34 948	36 444	39 891	39 184	39 184	39 184
Pleie og omsorg	61 594	64 817	61 525	60 124	60 124	60 124
Enhet kultur og folkehelse	7 965	8 612	7 323	6 248	6 248	6 248
Stab og fellestjenester	15 510	17 261	16 537	16 265	16 265	16 265
Politisk virksomhet	3 090	3 198	3 570	3 403	3 520	3 403
Enhet NAV	8 246	9 140	12 773	12 273	12 173	12 173
Livssyn	2 523	2 646	2 557	2 557	2 557	2 557
Fellesutgifter	2 344	-8 340	-2 465	-582	-582	-582
Enhet Næring	2 370	2 466	3 916	2 916	2 916	2 916
Konsesjonskraftinntekter	-14 323	-14 622	-13 383	-13 383	-13 383	-13 383
Næringsvirksomhet avfall	0	0	-339	-1 539	-1 369	-1 369
Skatt, tilskudd og finans	-22 446	-23 546	-27 001	-27 201	-27 201	-26 201
Sum	224 623	235 527	242 099	233 490	231 436	229 429

Økonomisk oversikt drift

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Brukerbetalinger	-14 524	-14 530	-14 834	-14 687	-14 687	-14 687
Andre salgs- og leieinntekter	-46 300	-45 647	-45 952	-48 415	-48 730	-49 728
Overføringer med krav til motytelse	-58 340	-37 571	-44 146	-44 224	-44 235	-44 224
Rammetilskudd	-116 072	-121 069	-121 937	-122 177	-122 177	-122 177
Andre statlige overføringer	-10 505	-10 240	-13 160	-13 160	-13 160	-13 160
Andre overføringer	-35	-140	0	0	0	0
Skatt på inntekt og formue	-83 511	-84 461	-85 363	-85 363	-85 363	-85 363
Eiendomsskatt	-24 601	-29 135	-29 985	-31 185	-31 185	-31 185
Andre direkte og indirekte skatter	-14 464	-14 440	-14 440	-14 440	-14 440	-14 440
SUM DRIFTSINNEKTER (B)	-368 351	-357 232	-369 817	-373 652	-373 977	-374 965
Lønnsutgifter	203 428	193 935	202 844	200 859	199 735	198 204
Sosiale utgifter	38 007	41 768	43 986	45 220	44 571	44 175
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	54 819	58 458	54 948	52 587	52 950	52 868
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	27 029	28 736	31 486	30 371	30 271	30 271
Overføringer	21 640	12 060	15 791	13 954	13 865	13 854
Avskrivninger	17 866	19 607	17 765	17 818	17 618	17 618
Fordelte utgifter	-163	-1 559	-204	-205	-135	-135
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	362 625	353 006	366 616	360 604	358 874	356 855
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	-5 726	-4 226	-3 200	-13 049	-15 103	-18 110
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-3 489	-1 960	-2 595	-2 666	-2 730	-2 774
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-1 126	-5	-1 005	-1 005	-1 005	-5
SUM EKSTERNE FINANSINNEKTER (E)	-4 615	-1 965	-3 600	-3 671	-3 735	-2 779
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	9 613	9 490	8 500	10 230	10 100	9 750
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	14 726	17 640	18 490	16 780	18 240	19 600
Utlån	187	20	20	20	20	20
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	24 527	27 150	27 010	27 030	28 360	29 370
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	19 912	25 185	23 410	23 359	24 625	26 591
Motpost avskrivninger	-17 866	-19 607	-18 601	-18 801	-18 801	-18 801
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-3 680	1 352	1 609	-8 491	-9 279	-10 320
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-5 188	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 005	-832	-853	0	0	0
Bruk av bundne fond	-7 541	-9 216	-6 468	-5 818	-5 317	-4 318
Bruk av likviditesreserve	0	0	0	0	0	0

SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-13 733	-10 047	-7 321	-5 818	-5 317	-4 318
Overført til investeringsregnskapet	1 214	919	1 570	1 570	1 570	1 570
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	2 941	3 334	31	8 597	8 854	8 897
Avsetninger til bundne fond	13 258	4 443	4 112	4 142	4 172	4 172
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	17 413	8 696	5 712	14 309	14 595	14 638
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	0	0	0	0	0	0

Skjema 2A Hovedoversikt investeringer

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Investeringer i anleggsmidler	10 154	37 675	62 215	11 400	6 400	7 400
Utlån og forskutteringer	1 500	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Kjøp av aksjer og andeler	870	919	1 570	1 570	1 570	1 570
Avdrag på lån	638	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	12 251	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	25 413	41 594	66 785	15 970	10 970	11 970
Bruk av lånemidler	-5 161	-30 603	-37 990	-11 275	-7 280	-8 080
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-2 255	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-12 776	-1 000	-15 375	-1 440	-1 440	-1 440
Kompensasjon for merverdiavgift	0	-6 732	-11 850	-1 685	-680	-880
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet	-1 214	-919	-1 570	-1 570	-1 570	-1 570
Bruk av tidligere års udisponert	-2 070	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-1 938	-2 340	0	0	0	0
Sum finansiering	-25 413	-41 594	-66 785	-15 970	-10 970	-11 970
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

**Skjema 2B Oversikt investeringsbudsjettet per prosjekt,
Årets finansieringsbehov**

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Stip. total kostnad	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Sum 2017-2018
STARTLÅN, utlån	Løpende	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Startlån, avdrag til Husbanken	Løpende	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
IT - investeringer	Løpende	500	500	500	500	2 000
Nytt tak kirkebygg	1 800	600	600		-	1 200
Ny barnehage Setermoen	48 250	28 250	-	-	-	28 250
Geovekst kartlegging 2013-2015	600	400	-	-	-	400
Trafikksikkerhetstiltak	Løpende				200	200
Boliger boligsos. handlingsplan Avlastningssenter Bekkebo	Løpende	17 350	2 200	2 200	2 200	23 950
Skole og barnehage bygninger	Løpende	440			-	440
Veilys	575e	575			-	575
Kjøp biler teknisk	500	500	-	-	-	500
Ombygging Barduheimen	5 250	1 950	2 100	200	1 000	5 250
Fremtidstunet	4 500	2 000	2 500			4 500
HMS tiltak bygg	Løpende	500	500	500	500	2 000
Deponi avfall	3500	3 500			-	3 500
Renovasjon næring	2650	2 650				2 650
KLP egenkapitalinnskudd	Løpende	1570	1570	1570	1570	6 280
Investeringer selvkost VAR	Løpende	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
SUM Årets finansieringsbehov		66 785	15 970	10 970	11 970	105 695

Lånebehov Nye låneopptak	Avskrivningstid	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Opptak av startlån i Husbanken	20	2 000	2 000	2 000	2 000
Låneopptak selvkost VAR	20	3 000	3 000	3 000	3 000
Næringsvirksomhet; Deponi og Renovasjon næring	20	6 150	0	0	0
Låneopptak resterende	20	20 840	6 275	2 280	3 080
SUM finansiering		31 990	11 275	7 280	8 080

I tillegg vil kr 4,0 mill. av tidligere låneopptak til barnehagen benyttes i år 2016. Samt 2,0 mill. tidligere låneopptak til avlastningssenter Bekkebo i år 2016.

Økonomisk oversikt Investering

Tall i hele 1000,- kr

Beskrivelse	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Regnskap 2018
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-2 255	0	0	0	0	0
Andre salgsinntekter	0	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-12 389	0	-14 375	-440	-440	-440
Kompensasjon for merverdiavgift	0	-6 732	-11 850	-1 685	-680	-880
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0	0	0	0
SUM INNTEKTER	-14 644	-6 732	-26 225	-2 125	-1 120	-1 320
Lønnsutgifter	476	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	118	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i kommunal tj.prod.	7 192	27 005	53 250	6 300	6 200	6 400
Kjøp av varer og tj som erstatter kommunal tj.prod	1 009	3 338	8 365	4 500	200	1 000
Overføringer	1 356	7 332	600	600	0	0
Renteutg, provisjoner og andre finansutg	2	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	2	0	0	0	0	0
SUM UTGIFTER	10 154	37 675	62 215	11 400	6 400	7 400
Avdragsutgifter	638	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Utlån	1 500	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Kjøp av aksjer og andeler	870	919	1 570	1 570	1 570	1 570
Dekning tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundne investeringsfond	4 309	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne fond	7 942	0	0	0	0	0
Avsetninger til likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
SUM FINANS. TRANSAKSJONER	15 259	3 919	4 570	4 570	4 570	4 570
FINANSIERINGSBEHOV	10 769	34 862	40 560	13 845	9 850	10 650
Bruk av lån	-5 161	-30 603	-37 990	-11 275	-7 280	-8 080
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-386	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Overføringer fra driftsregnskapet	-1 214	-919	-1 570	-1 570	-1 570	-1 570
Bruk av tidligere års overskudd	-2 070	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-1 181	-2 340	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	-425	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-331	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERING	-10 769	-34 862	-40 560	-13 845	-9 850	-10 650
UDEKKET/UDISPONERT (S = O-R)	0	0	0	0	0	0

